ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ
ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΥΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ Θ'. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 1919. ΑΡΙΘ. 209

Η ΔΙΚΑΙΑ ΚΡΙΣΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΝΑΘΕΜΑΤΟΣ

Ἀγορεύων ὁ Β. Ἐπίτροπος κ. Ι. Κούνδουρος πρὸ τοῦ Στρατοδικείου, τοῦ δικάζοντος ἐπὶ τῶν Νοεμβριανῶν, ἐμνήσθη καὶ τοῦ ἀναθέματος διὰ τῶν ἀκολούθων φράσεων:

«Ὁ Ἰγγλέσης εἶνε ὁ δημοσιεύσας τὴν πρόσκλησιν διὰ τὸ ἀνάθεμα, εἰς τὴν ὁποίαν φέρονται ὑπογεγραμμένοι καὶ μερικοὶ δικηγόροι. Ὑπῆρξεν ὁ πρωτεργάτης τοῦ ἀναθέματος, τὸ ὁποῖον ἔφερε τὴν χρεωκοπίαν τοῦ ράσου καὶ ἐκλόνισε τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Εἶνε ἀληθές, ὅτι δὲν εἶνε ὁρατοὶ οἱ δεσμοὶ οἱ συνδέοντες τὸν οὐρανὸν μὲ τὴν γῆν, στηρίζονται ὅμως ἐπὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων, καὶ διὰ τοῦτο εἴχομεν πάντες ἕνα φόβον διὰ τὴν κατάραν τῆς Ἐκκλησίας, κάποιας ἐλπίδας διὰ τὰς εὐλογίας της. Ἀλλ' ὅταν μετὰ τὸ τελεσθὲν ἀνάθεμα βλέπωμεν ποῖον εἶνε τὸ περίλαμπρον ἔργον τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Φυλῆς, ἀρχίζομεν νὰ ἀμφιβάλλωμεν ἂν ἡ κατάρα τῆς τοιαύτης Ἐκκλησίας

δὲν εἶνε εὐχὴ καὶ ἂν ἡ εὐχή της κατάρα. Ἂς ἐλπίσωμεν, ὅτι μετὰ τὸν ἄξιον Ἀρχηγόν, τὸν ὁποῖον ἔχει σήμερον ἡ Ἐκκλησία, θὰ βελτιωθοῦν καὶ τὰ κατώτερα αὐτῆς ὄργανα διὰ νὰ ἀνυψώσουν τὸ κῦρός της, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον κατέρριψαν ἀσεβεῖς λειτουργοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐκ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀναθέματος κανεὶς δὲν ἐπίστευεν, ὅτι δι' αὐτοῦ θὰ ἐξηφανίζετο ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς ὁ κ. Βενιζέλος· τὸ ἔκαμαν ὅμως διὰ νὰ φανατίσουν περισσότερον τὸν λαὸν διὰ τοὺς σκοπούς των».

*
* *

Ὁ ἐπὶ δικαστηρίου στιγματισμὸς τοῦ ἀναθέματος καὶ τῶν συντελεστῶν αὐτοῦ ὄχι μόνον δὲν στενοχωρεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀνακουφίζει τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν, τὴν καὶ ἄλλως ἤδη διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοσύνης ἱκανοποιηθεῖσαν. Διατί ὅμως, ὅταν μὲν πρόκηται περὶ τοῦ ἐγκλήματος τῶν στρατιωτικῶν, τῶν δικαστικῶν, τῶν πρωθυπουργῶν καὶ τῶν ὑπουργῶν, περιορίζομεν τὰς κατακρίσεις μας κατὰ τῶν ἐγκληματησάντων προσώπων χωρὶς νὰ θίγωμεν τὸν ὑπ' αὐτῶν κακῶς ἐκπροσωπηθέντα θεσμόν, ὅταν δὲ πρόκηται περὶ τῶν ἐγκληματησάντων συνοδικῶν καὶ ἄλλων τῆς Ἐκκλησίας λειτουργῶν, ἐννοοῦμεν νὰ συνταυτίζωμεν αὐτοὺς μὲ τὴν Ἐκκλησίαν; Θὰ ἦτο ἄτοπον βεβαίως καὶ νὰ σκεφθῶμεν ὅτι, ἐξ αἰτίας τῶν ἐγκληματησάντων ἀξιωματικῶν καὶ ἐξ αἰτίας τῶν ἀνομησάντων δικαστικῶν, ἐχρεωκόπησεν ἡ τήβενος τοῦ Δικαστοῦ καὶ ἡ στολὴ τοῦ Στρατιώτου· πῶς ὅμως τότε θεωροῦμεν ὀρθὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ ἔνοχος διαγωγὴ πολλῶν ἢ ὀλίγων Κληρικῶν «ἔφερε τὴν χρεωκοπίαν τοῦ ράσου;» Καὶ ἐὰν διὰ τὸ παραστράτημα τῶν ἐκπροσωπούντων τὸ Κράτος δὲν δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἐκλονίσθη ἡ πίστις τοῦ λαοῦ ἐπὶ τὴν Πολιτείαν, διατί πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι διὰ τὸ παράπτωμα τῶν συνοδικῶν καὶ εἴ τινων ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν ἐκλονίσθη τοῦ λαοῦ ἡ πίστις ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν;

Καὶ ἂν δὲ δεχθῶμεν ὡς γεγονός, ὅτι ἡ λαϊκὴ συνείδησις συνεταύτισεν ἔν τινι μέτρῳ τὰ ἐγκληματήσαντα ἐκκλησιαστικὰ πρόσωπα

πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ συγκαταδικασθεῖσα ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ λαοῦ Ἐκκλησία δὲν εἶνε ἡ Ἁγία Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῶν ἀποστολικῶν καὶ πατρικῶν παραδόσεων, δὲν εἶνε ἡ μήτηρ ἡ φιλόστοργος, ἡ τὸ δουλωθὲν Ἔθνος εἰς τοὺς κόλπους της διασώσασα καὶ εἰς τὴν ἐλευθερίαν χειραγωγήσασα καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ πάντοτε προκινδυνεύσανσα· εἶνε ἡ Ἐκκλησία, τὴν ὁποίαν κατεσκεύασεν αὐτὴ ἡ Πολιτεία καὶ ἐμόρφωσεν ὡς ἐξάρτημα αὐτῆς ἀνελεύθερον χωρὶς ἰδίαν σκέψιν καὶ χωρὶς ἰδίαν βούλησιν διὰ τῶν νόμων, οὓς ἐπέβαλεν εἰς αὐτὴν διαμαρτυρομένην ἡ Γερμανικὴ τριανδρία τοῦ ἐκ Βαυαρίας Βασιλέως, καὶ μὲ τοὺς ὁποίους κυβερνᾶται ἀκόμη καὶ σήμερον! Ἀγνοεῖ πάντως ὁ Βασιλικὸς ἐν τῷ Στρατοδικείῳ Ἐπίτροπος, ὅτι κατὰ κειμένας πολιτικὰς διατάξεις ἡ Σύνοδος καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ Κράτους ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκδίδωσιν, αἰτήσει τῶν πολιτικῶν καὶ δικαστικῶν ἀρχῶν τοῦ Κράτους, **ἐπιτίμια** πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ τιμωρίαν ἐγκληματούντων, ποῖος δὲ δὲν ἀντιλαμβάνεται τὴν ἐσωτερικὴν σχέσιν τῶν **ἐπιτιμίων** τούτων πρὸς τὴν ἀνοσιουργίαν τοῦ ἀναθέματος; Ὦμεν δίκαιοι. Ἐὰν οὐδεμία δικαιολογία δύναται νὰ ἔχῃ χῶρον εἰς τὸν καταλογισμὸν τῆς προσωπικῆς τοῦ ἀναθέματος εὐθύνης, προκειμένου περὶ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν σύνολον ἡ εὐθύνη βαρύνει ὁλόκληρος ἐπὶ τὴν Πολιτείαν, ἡ ὁποία διὰ μὲν τῶν ἀνελευθέρων νομικῶν της διατάξεων ἐστέρησεν αὐτενεργείας τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ δὲ τῆς φαύλης τῶν πολιτειακῶν πραγμάτων ἐν τῷ παρελθόντι ἐξελίξεως ἔσβεσε τέλεον ἐν αὐτῇ τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον εἰς ὁμοίας περιστάσεις ἐκίνει εἰς ἐνέργειαν τοὺς Ἀμβροσίους, τοὺς Χρυσοστόμους, τοὺς Βασιλείους, τοὺς Πολυεύκτους, τοὺς Γρηγορίους.

Ἡ ἀνοσία πρᾶξις δὲν ἐσκανδάλισε μόνον τὸν εὐσεβῆ ἑλληνικὸν λαόν· ἐσκανδάλισε καὶ ὅλους τοὺς φίλους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἐπίστευσαν ὅτι πνεῦμα σκότειον διαπνέει τὸν ὅλον ὀργανισμὸν αὐτῆς. Ἐν τούτοις Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἶνε καὶ ἡ Ἐκκλησία Κων/πόλεως, ἥτις ἀπέκρουσε τὴν ἀξίωσιν τῶν τυράννων της ὅπως ἀναθεματίσῃ καὶ αὐτὴ τὸ Κρά-

τος τῆς Θεσσαλονίκης. Τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ἐξεπροσώπει καὶ ἡ Μεγάλη τῶν Ἀρχιερέων τῆς Θεσσαλονίκης Σύνοδος, ἡ ὁποία ἐν λειτουργίᾳ 24 Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων, χωρὶς οὐδένα νὰ καταρασθῇ, ηὐλόγησε τὸ ἔργον τῆς ἐθνικῆς Τριανδρίας. Ἑλληνικὴν Ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν ἐξεπροσώπει ἡ διαμαρτυρία, τὴν ὁποίαν ἀπέστειλεν ἐκ Κύπρου πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον ὁ Μητροπολίτης Κιτίου Μελέτιος, κατακρίνων ὡς ἀντίθετον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀπαισίαν πρᾶξιν καὶ ζητῶν ἱκανοποίησιν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως ἐστηρίχθη ἡ κατὰ τῶν αὐτουργῶν τῆς πράξεως ἀπόφασις τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου καὶ ἀπὸ τοιαύτης συνειδήσεως ἀπορρέει ἡ μεταμέλεια τῶν πλείστων ἐκ τῶν τιμωρηθέντων κληρικῶν, πολλοὺς τῶν ὁποίων ἰδίοις ὠσὶν ἠκούσαμεν βεβαιοῦντας, ὅτι ἐν τῇ ἐπιβληθείσῃ αὐτοῖς τιμωρίᾳ ἐπανεῦρον τῆς ἀτομικῆς των συνειδήσεως τὴν γαλήνην.

Ἀπὸ τῶν γεγονότων τούτων εἶνε ὀρθὸν καὶ δίκαιον νὰ ἀφορμώμεθα εἰς τὰς κρίσεις μας περὶ τῆς σχέσεως τῆς βεβήλου πράξεως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας μας γενικῶς, νὰ παρασκευαζώμεθα δὲ πάντες, ἄρχοντές τε καὶ ἀρχόμενοι, ἐκκλησιαστικοὶ καὶ πολιτικοί, λαὸς καὶ κλῆρος εἰς τὴν ἀρχομένην περίοδον τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς νὰ ἀποκαταστήσωμεν τοιαύτας τὰς μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας σχέσεις, ὥστε οὐδέτερος μὲν τῶν δύο ὀργανισμῶν ἵνα παρακωλύηται ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ προορισμοῦ του ἀπὸ τὸν ἕτερον, ἀμφότεροι δὲ ἀλληλοβοηθούμενοι νὰ προάγωσι τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ
ΤΗΣ Δ΄. ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

[23 Ἰουνίου]

Οὔτε ἀκαθαρσία χειροτέρα, οὔτε δουλεία σκληροτέρα ὑπάρχει ἀπὸ τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας. Θέλομεν λοι-

πὸν νὰ εἴμεθα γνήσιοι καὶ πραγματικοὶ χριστιανοί; Ἂς φροντίσωμεν νὰ μὴ μείνῃ ἐπάνω μας οὐδὲ κηλὶς μία, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος ἀπὸ τὴν ἀκαθαρσίαν ταύτην. Καὶ ἂς προσπαθήσωμεν νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἐντελῶς ἀπὸ τὴν δουλείαν αὐτήν.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε ὁ Θεός μας Θεὸς χάριτος καὶ ἐπιεικείας καὶ ἀγαθότητος καὶ συγγνώμης; Ναί· ἀλλ' ἐφόσον θέλομεν καὶ ζητοῦμεν νὰ ἐπωφεληθῶμεν ἀπὸ τὴν χάριν ταύτην καὶ τὴν ἀγαθότητα. Τοῦτο δὲ θὰ δείξωμεν διὰ τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας καὶ σπουδαίας προσπαθείας, ὅπως συμμορφωθῶμεν πρὸς τὸν θεῖον νόμον. Λείπει ἡ μετάνοια αὕτη καὶ συνεχίζεται ὁ ἁμαρτωλὸς βίος; Ὁ ἔνοχος δὲν θὰ εὕρῃ ἀπέναντί του τὴν χάριν καὶ τὴν συγγνώμην, ἀλλὰ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ αὐστηρὰν καὶ ἀμείλικτον. Διατί; Διότι ὁ Θεὸς εἶνε καθαρὸς καὶ ἅγιος καὶ δὲν δύναται νὰ δεχθῇ εἰς τὴν βασιλείαν του ἀκαθάρτους καὶ ἀνόμους.

Οἱ πρῶτοι χριστιανοί, πρὶν ἢ ἔλθουν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, ἦσαν δοῦλοι τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἀκαθαρσίας καὶ ἐδούλευον εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ἁμαρτίας. Ἀπὸ τῆς εἰσόδου των ὅμως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ὤφειλον νὰ πραγματοποιήσουν ἄλλην ζωήν. Καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, μὲ τὴν ἰσχυρὰν φωνήν του καὶ μὲ τὴν φωτεινὴν διδασκαλίαν του, καταδεικνύει ὅτι ἀπολύτως ὁ χριστιανὸς ὀφείλει νὰ εἶνε πλέον ἁγνὸς καὶ καθαρὸς καὶ νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν τῶν παθῶν, διὰ νὰ ἀκούῃ μόνον τὰς ἐντολὰς καὶ τὰς ἐπιταγὰς τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἰσχύει καὶ δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι παιδιόθεν βαπτίζονται εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐγεννήθησαν ἐκ χριστιανῶν γονέων. Θὰ ἦτο βεβαίως ὑπερβολικὰ αὐστηρὸν νὰ εἴπῃ κανεὶς πρὸς ἕνα χριστιανόν: θὰ ἦσο ἀσυγχώρητος, ἐὰν ἡμάρτανες καὶ μίαν μόνην φοράν. Ἡ ἀνθρωπίνη ἀσθένεια εἶνε δυστυχῶς μεγάλη, καὶ ἡ ἁμαρτία εἶνε εὐπερίστατος, οὐδὲ ὁ Θεὸς θὰ μᾶς τιμωρήσῃ μόνον διότι συνέβη ποτὲ νὰ ἁμαρτήσωμεν.

Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται, εἶνε τὸ νὰ ἀγαπήσωμεν τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ ὑποδουλωθῶμεν εἰς αὐτήν, μέχρι τοῦ νὰ παραλύσωμεν σχεδὸν τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν μας καὶ νὰ κλείσωμεν τὰς ἀκοάς μας καὶ τὰς καρδίας μας πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλ' ἐὰν συνέβη εἰς κάποιον τοιοῦτό τι καὶ ἔζησε μέχρι σήμερον ἐν ποικίλαις ἀκαθαρσίαις καὶ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις;

Ὁσονδήποτε καὶ ἂν ἤθελε καταπέσῃ καὶ ἐκτροχιασθῇ ἠθικῶς ὁ τοιοῦτος, δὲν θὰ ἔχῃ γείνει χειρότερος ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους εἰδωλολάτρας, τῶν ὁποίων αἱ φρικώδεις παραβάσεις καὶ ἁμαρτίαι ἀναφέρονται εἰς τὸ τέλος τοῦ Α΄ κεφαλαίου τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς. Τί ὅμως ἔκαμαν ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν; Μετενόησαν καὶ ἀνεκαινίσθησαν καὶ ἠδυνήθησαν διὰ τῆς θείας χάριτος νὰ γείνουν ὄχι ἁπλῶς ὑποφερτοὶ χριστιανοί, ἀλλὰ χριστιανοὶ τέλειοι, ἀπαλλαγέντες ἀπὸ πᾶσαν ἀκαθαρσίαν καὶ στολισθέντες ἀπὸ πᾶσαν ἁγιότητα. Καὶ ἐνῷ πρὶν ἦσαν δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, διαρρήξαντες τὰ δεσμὰ ταύτης, κατέστησαν τοῦ λοιποῦ ἱκανοὶ μόνον διὰ τὰς ἐπιθυμίας, τὰς κλίσεις, τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς πράξεις, τὰς ὁποίας ὑπαγορεύει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

Καὶ δὲν ἐπανήρχοντο πλέον ἐκεῖνοι εἰς τὸν πρὶν βίον των, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶχον συνδεθῆ παιδιόθεν καὶ διὰ τόσων ἐτῶν; Ὁ πειρασμὸς δυνατὸν νὰ μὴ ἔλειπεν, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ καὶ αἱ προσευχαί των καὶ ἡ σταθερὰ ἀγάπη τοῦ θείου νόμου ἀπέκρουον τὰς ἐφόδους τοῦ πονηροῦ καὶ τοὺς ἐκράτουν παγίως εἰς τὴν ὑπακοὴν πρὸς τὸν Θεόν. Ὄχι δὲ μόνον δὲν ἐπανήρχοντο εἰς τὴν παλαιὰν ζωήν των, ἀλλ' ὁσάκις τὴν ἐνεθυμοῦντο, ᾐσχύνοντο δι' αὐτήν. Ἀκούετε; ***Ἠσχύνοντο***.

Εἴχομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἢ ἔχομεν ἀκόμη ἕξεις ἁμαρτωλὰς καὶ διατελοῦμεν δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας; Ὀφείλομεν νὰ ἀποτινάξωμεν τὸ παρελθὸν τοῦτο, τὸ ἐπαίσχυντον αὐτὸ παρόν, καὶ νὰ μεταλλάξωμεν ζωὴν σύμφωνον μὲ τὴν χριστιανικὴν κλῆσίν μας καὶ τὰ χριστιανικὰ καθήκοντά μας. Ἐὰν ἐκεῖνοι, οἱ πρὶν εἰδωλολάτραι, ἠντρέποντο, ὅτε ἔγειναν χριστιανοί, διὰ τὸ ἁμαρτωλὸν παρελθόν των, πολὺ περισσότερον ἡμεῖς, οἱ ἐκ χριστιανῶν χριστιανοί, ὀφείλομεν νὰ θεωρήσωμεν αἶσχος πᾶσαν περαιτέρω ἐμμονὴν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἥτις μολύνει καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν μας.

Ὁ Παῦλος, ἄλλως τε, μᾶς ὑπενθυμίζει καὶ τὰς συνεπείας τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία τρέφεται ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ἐὰν εἶνε αἰσχρὰ καὶ ἀτιμωτικὴ ἡ ζωὴ αὕτη, ἀλλὰ καὶ τὸ κατάντημα καὶ τὸ τέλος της εἶνε τρομερόν. Μᾶς τὸ δηλώνει ὁ Παῦλος, λέγων «τὸ γὰρ τέλος

ἐκείνων **θάνατος**». Ποῖος θάνατος; Ὁ αἰώνιος, ὄχι διὰ τῆς αἰωνίου ἐξοντώσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Ἂς μὴ ἀναβάλωμεν λοιπὸν οὐδ᾿ ἐπὶ στιγμὴν τὴν πλήρη μεταβολὴν τοῦ βίου μας, διὰ νὰ τεθῶμεν ἐν ἁρμονίᾳ μὲ τὸν Χριστόν. Καὶ πρὸς τοῦτο ἂς μᾶς διεγείρῃ περισσότερον ὄχι μόνον τὸ καθῆκον τῆς φιλοτιμίας, ὄχι μόνον τὸ συμφέρον τοῦ νὰ ἀποφύγωμεν τὸν αἰώνιον θάνατον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπαγγελία, τὴν ὁποίαν μᾶς ἔδωκεν ὁ Χριστός, καὶ τὴν ὁποίαν ὑπενθυμίζει ὁ Παῦλος, ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀπετίναξαν τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀντὶ τῆς ἀκαθαρσίας περιεβλήθησαν τὴν ἁγιότητα, θὰ λάβουν ὡς ἀμοιβὴν *ζωὴν αἰώνιον*.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΤΗΣ Ϛ΄ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

[7 Ἰουλίου]

Ὁ Χριστὸς ἐφρόντισε νὰ μᾶς πληροφορήσῃ, ὅτι τὸ μεγαλήτερον καὶ τρομερώτερον κακὸν ἀπὸ ὅσα βαρύνουν τὸν ἄνθρωπον, εἶνε ἡ ἁμαρτία. Εἶνε δὲ διπλοῦν τὸ ἐξ αὐτῆς κακόν. Κακὸν τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν ἀσχημίζει καὶ διαστρέφει καὶ τὴν φέρει εἰς αἰώνιον κόλασιν· καὶ κακὸν τοῦ σώματος, τοῦ ὁποίου πλεῖσται νόσοι καὶ πληγαὶ εἶνε ἀπότοκοι τῆς ἁμαρτίας.

Τοῦτο ἐξηγεῖ καὶ τὴν πορείαν, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησεν ὁ Κύριος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς θεραπείας τοῦ παραλυτικοῦ τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου. Εἰς τί ἔπασχεν οὗτος; Εἰς τὸ σῶμά του, τὸ ὁποῖον ἐμάστιζε παραλυσία βαρυτάτης μορφῆς· καὶ εἰς τὴν ψυχήν του, ἡ ὁποία εἶχεν ἐμπλακῆ εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ἁμαρτίας. Τί δὲ ἔκαμεν ὁ Χριστός, ὅταν κατεβίβασαν ἐμπρός του τὸν πάσχοντα ἀπὸ τὴν χαλασθεῖσαν στέγην; Προέταξε τὴν θεραπείαν τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχον ζητήσει οἱ συγγενεῖς τοῦ παραλύτου. Διότι τῷ εἶπεν ἀμέσως, καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου: «θάρσει, τέκνον· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου». Κατόπιν δὲ τοῦ ἐθεράπευσε καὶ τὸ σῶμα.

Ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι τὸ βαρύτερον κακὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐδείχθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διὰ τοῦ λόγου, τὸν ὁποῖον ὁ ἄγγελος εἶπε πρὸς τὸν Ἰωσήφ, ὅτε οὗτος εἶδεν, ὅτι ἡ Παρθένος ἦτο ἔγκυος. «Τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν

λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν». Διὰ νὰ ἐνανθρωπήσῃ λοιπὸν ὁ Χριστὸς καὶ νὰ ὑποφέρῃ καὶ νὰ πάθῃ τόσα, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μας, εἶνε ὁλοφάνερον ὅτι ἡ ἁμαρτία ἀποτελεῖ καὶ τὴν φοβερωτάτην νόσον μας καὶ τὴν μεγίστην μας συμφοράν.

Θέλετε νὰ ἴδωμεν μέρος τῶν κακῶν, τὰ ὁποῖα κατεργάζεται εἰς βάρος μας ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ ἀνομία; Ἀρκεῖ νὰ λεχθῇ, ὅτι ἡ ἐξ αὐτῆς βλάβη καὶ ἡ ὀλεθρία ἐπιρροή της εἶνε τόση, ὥστε καθιστᾷ ἀνωφελῆ καὶ αὐτὴν τὴν προσευχήν μας καὶ πᾶσαν ἐπίκλησίν μας πρὸς τὸν Θεόν. Μᾶς τὸ δηλώνει αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς, ὅται μᾶς λέγῃ ὅτι μύρια *«Κύριε, Κύριε»* δὲν ἰσχύουν τίποτε, ὅταν ἐξέρχωνται ἀπὸ τὰ χείλη τῶν παραβατῶν τοῦ νόμου του, καὶ ὅτι θὰ μᾶς εἴπῃ, ἐὰν καὶ ἡμεῖς εἴμεθα τοιοῦτοι, ὅτι *«οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν»*.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐφρόντισε μὲ πλείστας ὑπομνήσεις καὶ διδάγματα νὰ μᾶς κάμῃ νὰ ἐννοήσωμεν πόσον μέγα κακὸν εἶνε δι' ἡμᾶς ἡ ἁμαρτία. Δὲν εἶνε ὁ Θεὸς τόσον ἀγαθός; Καὶ ὅμως ὅσοι ἐργάζονται τὴν ἁμαρτίαν καὶ δὲν φιλοτιμοῦνται ν' ἀπαλλαγῶσιν ἀπ αὐτῆς, ἀνάξιοι τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς ἐπιεικείας του, τίθενται ὑπὸ τὴν ὀργήν του, διότι ἡ ἐπιμονή των εἰς τὴν παράβασιν τοῦ νόμου του τοὺς καθιστᾷ ἐχθρούς του. Ὅπου ἁμαρτία ἐπίμονος, ἐκεῖ δὲν ἔχει θέσιν ἡ θεία χάρις καὶ ἡ θεία ἄφεσις καὶ συγγνώμη. Τί δὲ μόνον θὰ ἐνεργήσῃ; Ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ τιμωρία. Τοῦτο μᾶς δηλοῦται εἰς ἀπειράριθμα χωρία τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἐφρόντισε νὰ ἐξαγγείλῃ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἀπειλήν, ὅτι: «πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν (ἤτοι πᾶς ἐπίμονος καὶ ἀμετανόητος ἁμαρτωλὸς) ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται», θὰ καταστῇ δηλαδὴ ἀνάξιος συγχωρήσεως καὶ θὰ ἐπισύρῃ ἐναντίον του τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν ἐκ μέρους τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλ' ἡ ἁμαρτία καθιστᾷ ἄθλιον καὶ τὸν ἐπίγειον βίον. Πόθεν τὰ ψεύδη, αἱ ὕβρεις, αἱ καταλαλιαί, αἱ βλασφημίαι, οἱ θυμοί, αἱ ἔριδες, αἱ ζηλοτυπίαι, οἱ φθόνοι, αἱ ἀσέλγειαι, αἱ πλεονεξίαι, αἱ φιλαργυρίαι, αἱ δολιότητες, αἱ ἀσπλαγχνίαι, οἱ γογγυσμοί, αἱ ταραχαί, οἱ σκληροὶ λόγοι, τὰ σκληρὰ καὶ ἄγρια ἔργα, τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς ζωῆς, αἱ ἀσέβειαι κατὰ τῆς τιμῆς, αἱ κοινωνικαὶ συγκρούσεις, οἱ

οἰκογενειακοὶ διαπληκτισμοί, καὶ αἱ τόσαι πικρίαι, αἱ ὁποῖαι δηλητηριάζουν τὸν βίον μας καὶ δὲν δίδουν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν εἰς τὴν ψυχήν μας; Ἀλλὰ ἀπὸ ποῦ ἀλλοῦ καὶ διὰ τί ἄλλο, παρὰ μόνον διότι κατεχόμεθα ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς ἁμαρτίας, ὅστις ἀγαπᾷ νὰ μᾶς καθιστᾷ θύματα ἅμα καὶ ἐγκληματίας;

Καὶ τὸ νὰ μένουν μὲν ὑπὸ τὸ κράτος της ὅσοι δὲν ἐγνώρισαν τὸν Χριστόν, δὲν εἶνε παράδοξον διόλου· ἀλλὰ πῶς θὰ δικαιολογηθῶμεν καὶ τί θέλομεν προβάλει ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν καὶ ἀνήκομεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του; Ποῦ μᾶς καλεῖς οὕτω καὶ τί ἔχομεν ἡμεῖς ὑποσχεθῇ; Δὲν εἶνε στοιχειώδης ὑποχρέωσίς μας νὰ ζῶμεν μετὰ πίστεως καὶ φόβου Θεοῦ, μετὰ ἀγάπης καὶ ἁγνότητος, καὶ νὰ καλλιεργῶμεν καὶ διὰ τὸ σῶμα καὶ διὰ τὴν ψυχήν μας τὴν ἁγιότητα, σύμφωνα μὲ τὸ τοῦ Παύλου ὅτι: «Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη»;

Καὶ ὅμως πόσοι, λεγόμενοι χριστιανοί, ζῶσι μόνον διὰ τὰ σωματικά, ἀδιαφοροῦσι δὲ πρὸς τὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς καὶ οὐδὲ τοῖς μέλει ποσῶς ἐὰν αὕτη μαστίζεται ἀπὸ ὅλας τὰς νόσους καὶ τὰς πληγὰς τῆς ἁμαρτίας! Ἀντὶ μάλιστα νὰ ζητήσουν τὴν θεραπείαν της, αὐτοὶ ἐξακολουθοῦν νὰ σωρεύουν νέας νόσους· καὶ τὰς σωρεύουν χωρὶς συναίσθησιν τῆς δυστυχίας των, ὅμοιοι πρὸς τοὺς παράφρονας ἐκείνους καὶ τοὺς μανιακούς, οἱ ὁποῖοι κατακόπτονται καὶ καταπληγώνονται μόνοι των καὶ ἐπιχαίρουν καὶ γελοῦν διὰ τὰ κατορθώματά των ταῦτα.

Θὰ ἀκολουθήσωμεν ἡμεῖς τοιαύτην παραφροσύνην; Μὴ γένοιτο! Ἐὰν δὲν δυνάμεθα ν' ἀπομακρύνωμεν ἀμέσως καὶ ἐξ ὁλοκλήρου ἀφ' ἡμῶν πᾶσαν ἁμαρτίαν, ἂς μὴ παύωμεν ὅμως ν' ἀγωνιζώμεθα ὅπως βαθμηδὸν ἀπαλλαγῶμεν ἐντελῶς ἀπὸ τὴν μολυσματικὴν ἐπαφήν της καὶ ἀπὸ τὰς ὀλεθρίας περιπτώσεις της, μὲ σαφῆ τὴν ἀντίληψιν καὶ μὲ πλήρη τὴν πεποίθησιν ὅτι αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸν τρομερώτερον ἐχθρόν μας καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει μεγαλητέρα συμφορὰ ἀπὸ τὸ νὰ τὴν ἀφήσωμεν νὰ ἀπολέσῃ τὴν ψυχήν μας.

Καὶ τότε τί θὰ γείνουν ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐπιζητοῦν τὰ πλούτη καὶ τὰ ἀξιώματα τοῦ κόσμου καὶ τὰς ἡδονάς, καὶ εἶνε εὐχα-

ριστημένοι μὲ τὴν ἀπόκτησιν καὶ τὴν ἀπόλαυσίν των, χωρίς ποτε νὰ σκέπτωνται περὶ πολέμου κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ χωρὶς νὰ φοβοῦνται τὰς συνεπείας τῆς τοιαύτης ἀμελείας των;

Θέλετε νὰ μάθετε τί θὰ γείνουν; Ὁ Χριστὸς τὸ λέγει: «*Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;*» Τί δὲ εἶνε ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον προξενεῖ τὴν ζημίαν ταύτην; Ἡ ὑποδούλωσις εἰς τὴν ἁμαρτίαν.

Κατωρθώσαμεν ἡμεῖς νὰ θέσωμεν τέρμα εἰς τὴν δουλείαν ταύτην καὶ νὰ ζῶμεν ἤδη μόνον κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ; Ἄς συνεχίσωμεν τὴν ζωήν μας ταύτην, ἥτις θὰ μᾶς δώσῃ τὴν ψυχικήν μας σωτηρίαν. Ἀλλ' εἴμεθα ἀκόμη ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἁμαρτίας; Μὲ τὴν ἀντίληψιν ὅτι τίποτε δὲν εἶνε αἰσχρότερον, βαρύτερον, σκληρότερον καὶ ὀλεθριώτερον ἀπὸ τὸν ζυγὸν τοῦτον, ὡς καὶ ὅτι τίποτε δὲν εἶνε ἐντιμότερον καὶ εὐγενέστερον καὶ ὠφελιμώτερον ἀπὸ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴν ἀνάδειξιν ἡμῶν εἰς ἐργάτας τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, ἂς προσπαθήσωμεν τὸ ταχύτερον διὰ εἰλικρινοῦς καὶ ὁριστικῆς μετανοίας ν' ἀκούσωμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸ παρήγορον καὶ καὶ χαρμόσυνον τοῦτο: «τέκνον ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου».

ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΚΑΝΩΝ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

[Σύντομος ἔκθεσις τῶν ἀνεπισήμων συζητήσεων τῆς ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἀθηνῶν Ἐκκλησιαστικῆς ἀποστολῆς καὶ ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ἀγγλίᾳ].

Πανιερώτατε,

Ὡς μέλη τῆς ὑπὸ τὴν Ὑμετέραν Πανιερότητα Ἐκκλησιαστικῆς Ἀποστολῆς συμμετασχόντες τῶν ἐπὶ διαφόρων θεολογικῶν ζητημάτων διεξαχθεισῶν συζητήσεων ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, ὑποβάλλομεν, καθ' ὑμετέραν παραγγελίαν, σύντομον ἔκθεσιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σημειώσεων, ἃς ὁ ἕτερος ἡμῶν ἐκράτησε, καὶ ἃς ἐπισυνάπτομεν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Φεβρουαρίου 1919.

Μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ
Ἀρχιμ. Χρυσοστομος Παπαδοπουλος
Α. Αλιβιζατος

Ἡ παρουσία τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν μεθ' Ἑλλήνων κληρικῶν καὶ Θεολόγων ἐν Ἀμερικῇ προὐκάλεσε τὴν ἐκδήλωσιν θερμῶν συμπα-

θειῶν καὶ ἀπὸ μέρους ἄλλων μὲν Ἐκκλησιαστικῶν ὀργανώσεων, ἰδιαίτατα δ' ὅμως τῆς Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας, ἥτις πρὸ πεντήκοντα περίπου ἐτῶν διὰ σπουδαιοτάτων ἐνεργειῶν εἶχεν ἐπιδιώξει τὴν μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἕνωσιν. Ὅταν τῇ 6 Σεπτεμβρίου 1919, δύο περίπου ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἄφιξιν αὐτῆς εἰς Ἀμερικήν, ἡ ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἀθηνῶν Ἑλληνικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀποστολὴ ἔτυχεν ἐπισήμου ὑποδοχῆς ἐν τῇ Καρνεγείῳ Αἰθούσῃ τῆς Νέας Ὑόρκης ὑπὸ τῆς ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἀκμαζούσης Ἑλληνικῆς παροικίας, αὐθορμήτως παραστὰς ὁ Ἐπίσκοπος Harrisburg τῆς Πενσυλβανίας J. H. Darlington ἀνέγνω κατὰ τὴν ἔνθερμον αὐτοῦ προσφώνησιν πρὸς τὸν Μητροπολίτην ἐπιστολὴν τοῦ ἐκ τῶν προκατόχων αὐτοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Θεοφίλου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1872 πρὸς τοὺς ἐν Ἀμερικῇ Ἐπισκοπιανούς, ὑπομνήσας οὕτω τοὺς παλαιοὺς δεσμοὺς τούτων πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς πόθους τῆς ἑνώσεως. Προΐσταται δὲ ὁ Darlington εἰδικῆς κινήσεως πρὸς ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ διαφλέγεται ὑπὸ ἐνθουσιώδους φιλελληνισμοῦ, μετὰ πάντων τῶν κληρικῶν καὶ τῶν πεφωτισμένων λαϊκῶν τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας ἐπιποθῶν τὴν ἕνωσιν. Ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης διατελεῖ καὶ ἑτέρα ὀργάνωσις ὑπὸ τὸ ὄνομα World Conference on faith and order, — ἧς ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ εὐσεβὴς κ. Robert H. Gardiner — ἐπιζητοῦσα τὴν ἕνωσιν πάντων τῶν Χριστιανῶν. Τούτων πάντων ἕνεκα ἡ παρουσία ἀντιπροσώπων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἀμερικῇ ἔμελλε νὰ προκαλέσῃ καὶ συζητήσεις περὶ ἑνώσεως.

Τοῦτο πολλῷ μᾶλλον ἔμελλε νὰ γίνῃ ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ μετ' ἐκτάκτου συμπαθείας ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔνθα ἀπὸ πολλοῦ ὑφίστανται εἰδικαὶ ὀργανώσεις πρὸς ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐν πάσῃ συναντήσει τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς ὑπ' αὐτὸν Ἀποστολῆς μετ' Ἀγγλικανῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ἐν οἷς ἐξέχουσαν ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἑνώσεως θέσιν κατέχει ὁ κ. A. Riley, ὑπομιμνήσκων τὸν Ἀμερικανὸν Gardiner, ἐξεδηλοῦτο ἀμφοτέρωθεν ὁ πόθος τῆς ἑνώσεως, καὶ συζητήσεις φιλικαὶ διεξήγοντο, ἰδίως καθ' ἃς ἡμέρας ἡ Ἀποστολὴ ἐφιλοξενήθη ἐν τοῖς Κολλεγίοις τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξφόρδης. Ἀλλὰ καὶ εἰδικαὶ διεξήχθησαν συζητήσεις περὶ ἑνώσεως ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ὁ Μητροπολίτης καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἀποστολῆς προκληθέντες εἰς τοιαύτας συζητήσεις, ἐπειδὴ παρ᾽ οὐδενὸς εἴχομεν ἐντολὴν πρὸς διαπραγματεύσεις περὶ τῆς ἑνώσεως, ἐδηλώσαμεν, ὅτι προερχόμεθα εἰς συζητήσεις ὅλως ἀνεπισήμως καὶ ἀκαδημαϊκῶς, τὸν τοιοῦτον δὲ χαρακτῆρα τῶν συζητήσεων ἔστερξαν καὶ οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ οἱ ἐν Ἀμερικῇ συζητηταί, ἐν οἷς διεκρίνοντο ἐπιφανεῖς Ἱεράρχαι καὶ Θεολόγοι Καθηγηταί, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, θερμοὶ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν συνήγοροι καὶ ἐργάται. Διεξήχθησαν δ᾽ αἱ συζητήσεις τὸ α΄ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τῇ 12/25 Ὀκτωβρίου, τὸ β΄ ἐν Ὀξφόρδῃ τῇ 2/15 Νοεμβρίου καὶ τὸ γ΄ ἐν Λονδίνῳ τῇ 4/17 Νοεμβρίου 1918. Πρὸ τῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ συζητήσεως ὑπεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Ἐπισκοπιανῶν ὡρισμένα ἐρωτήματα καὶ θέματα, ἐφ᾽ ὧν ἔμελλε νὰ διεξαχθῇ ἡ συζήτησις, ἀλλὰ καίτοι αὕτη παρετάθη εἰς ὁλόκληρον σχεδὸν ἡμέραν, δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ἐξαντληθῶσι πάντα τὰ θέματα. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἐν Ἀμερικῇ ἀνεκοίνωσαν ἐγκαίρως τοῖς ἐν Ἀγγλίᾳ ὁμόφροσι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συζητήσεων, αἱ ἐνταῦθα συζητήσεις ὑπῆρξαν συνέχεια τῶν ἐν Ἀμερικῇ. Ἀλλ᾽ ἐπειδή, δυστυχῶς, ὁ χρόνος τῆς ἡμετέρας διαμονῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπῆρξε βραχύτατος, δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ἐξαντληθῶσι τὰ ὑποβληθέντα ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ θέματα. Συνεζητήθησαν δὲ τὰ ἑξῆς μόνον:

α΄) Κῦρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν.

β΄) Τὰ 39 ἄρθρα.

γ΄) Filioque.

δ΄) Περὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

ε΄) Περὶ μυστηρίων καθόλου.

ς΄) Βάπτισμα.

ζ΄) Χρίσμα.

η΄) Ἡ Ζ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

Ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν περαιτέρω σημειώσεων τῶν γενομένων συζητήσεων, τὰς ὁποίας ἐκράτησεν ἐξ ἡμῶν ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος, τὸ πρῶτον προβληθὲν ζήτημα ὑπῆρξε τὸ περὶ τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, ἤτοι ἂν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναγνωρίζῃ ὡς κανονικῶς χειροτονημένους τοὺς Ἀγγλικανοὺς κληρικούς. Ἡ συζήτησις ἀπέδωκε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δύναται κατ᾽ οἰκονομίαν ν᾽ ἀναγνωρίσῃ τὸ κῦρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, νὰ δεχθῇ δηλονότι αὐτοὺς κατὰ τὴν ἕνωσιν, ὡς κανονικῶς κεχειροτονη-

μένους καὶ φέροντας τὸ χάρισμα τῆς Ἱερωσύνης, ὑπὸ ὅρους, ὧν σπουδαιότεροι εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν Ἀγγλικανῶν ἀναγνώρισις τῆς Ἱερωσύνης ὡς μυστηρίου, ἡ ἀπόρριψις τῶν 39 ἄρθρων, ὡς συμβολικοῦ βιβλίου, καὶ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Ἐπισκοπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας σώματος, ὡς ἔχοντος τὸ δικαίωμα ἐπὶ Συνόδῳ Οἰκουμενικῇ νὰ ἐπιβεβαιοῖ ἀλανθάστως τὴν σταθερὰν καὶ καθολικὴν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας ἐν ὀνόματι αὐτῆς ταύτης τῆς Ἐκκλησίας συναποτελουμένης ὑπό τε τοῦ Κλήρου καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Οἱ Ἀγγλικανοὶ συζητηταὶ ἐδέχθησαν κατ' ἀρχὴν τοὺς ὅρους τούτους δηλώσαντες, ὅτι ἀναγνωρίζουσι τὴν Ἱερωσύνην ὡς μυστήριον, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Βιβλίου τῶν Κοινῶν Προσευχῶν (The book of Common Prayer). Ὄντως δὲ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία διετήρησε τὴν χειροτονίαν καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱεραρχίαν παραδεχομένη, κατὰ τὸ ἀνωτέρω Βιβλίον τῶν Κοινῶν Προσευχῶν, ὅτι ἡ χειροτονία εἶναι τελετὴ ἀποστολικὴ ἀπονέμουσα ἀφ' ἑαυτῆς τὴν χάριν καὶ τὸν ἱερατικὸν χαρακτῆρα. Ἵνα καταστῇ ἡ διδασκαλία αὕτη ὀρθόδοξος καθ' ὁλοκληρίαν, δέον νὰ δηλώσῃ σαφῶς, ὅτι θεωρεῖ τὴν χειροτονίαν ὡς Θείαν ἱεροτελεστίαν, ὁ δὲ Καθηγητὴς Hall κατὰ τὴν ἀνωτέρω συζήτησιν ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ Βιβλίον τῶν Κοινῶν Προσευχῶν παρέχει τὴν βάσιν πρὸς τοιαύτην ἀναγνώρισιν τῆς Ἱερωσύνης, ὡς μυστηρίου. Παρεμπιπτόντως ἐθίγη καὶ τὸ ζήτημα περὶ πάντων τῶν μυστηρίων, ἅτινα φαίνονται οἱ Ἐπισκοπιανοὶ διατεθειμένοι ν' ἀναγνωρίσωσι, ποιούμενοι διάκρισίν τινα. Ἀλλ' ὁ Καθηγητὴς Hall, ἀποτελῶν αὐθεντίαν ἐν Ἀμερικῇ μεταξὺ τῶν Θεολόγων, καθώρισε σαφῶς καὶ τὴν ἀντίληψιν τῶν Ἀγγλικανῶν περὶ τῶν Συνόδων, περὶ ὧν διεξοδικὴ ὑπῆρξεν ἡ συζήτησις, ἀποδείξασα, ὅτι δύνανται ν' ἀναγνωρίζωσιν αὐτὰς ὑφ' ὃ πνεῦμα καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ τὸ ζήτημα περὶ τῶν πολυκρότων 39 ἄρθρων. Αἱ μετὰ τοὺς λόγους τοῦ Καθηγητοῦ Hall παρατιθέμεναι περαιτέρω δηλώσεις τῶν Ἀγγλικανῶν ἐν Ἀμερικῇ, αἵτινες ἐπανελήφθησαν καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν καταλείπουσιν, ὅτι τὰ 39 ἄρθρα θεωροῦνται παρ' αὐτοῖς οὐχὶ ὡς δογματικόν, ἀλλ' ὡς ἱστορικὸν μνημεῖον, καὶ ὅτι τοῦτο οὐδαμῶς ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς δογματικῆς αὐτῶν διδασκαλίας. Τὸ δὲ συμπέρασμα τῆς ὅλης συζητήσεως ταύτης περὶ τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν διετύπωσεν ὁ γηραιὸς Ἐπίσκοπος Courtney, ὁ προεδρεύων τῆς συζητήσεως ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ὑποδείξας, ὅτι οἱ Ἀγγλικανοὶ δέχονται τοὺς

ὅρους, ὑφ' οὓς ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δύναται ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ κῦρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν.

Προβαλὼν δ' ὁ Courtney τὸ περὶ Filoque ζήτημα, προὐκάλεσεν ἐπὶ τούτου συζήτησιν, ἐξ ἧς καταδείκνυται, ὅτι ὀρθοδόξως μὲν φρονοῦσιν οἱ Ἀγγλικανοὶ περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, μὴ παραδεχόμενοι δύο ἀρχὰς ἐν τῇ Θεότητι, ἀλλὰ τινὲς τούτων θεωροῦσιν ἀναγκαίαν τὴν διατήρησιν τῆς προσθήκης τοῦ Filioque ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς Πίστεως, πρὸς ἀποφυγὴν αἱρέσεών τινων συγχρόνων ἀκμαζουσῶν ἐν Ἀμερικῇ ἐπὶ βλάβῃ τῆς περὶ Θεότητος τοῦ Υἱοῦ διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἡ ἐντύπωσις ἡμῶν καὶ ἐκ τῆς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου συζητήσεως εἶναι, ὅτι δύναται νὰ ἐπέλθῃ πλήρης συμφωνία μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν. Τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν ἐσχημάτισαν καὶ οἱ φίλοι ἡμῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἐπισκοπιανοὶ τῆς Ἀγγλικαν. Ἐκκλησίας, σπεύσαντες νὰ διαδιδάσωσιν αὐτὴν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ ὁμοδόξους αὐτῶν.

Ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὴν ἐν Ὀξφόρδῃ συζήτησιν ἐξητάσθη κυρίως τὸ ζήτημα περὶ τοῦ Βαπτίσματος, ἀλλ' ἡ σχετικὴ συζήτησις προσήγαγεν εἰς μέσον καὶ τὸ περὶ Χρίσματος ζήτημα. Περὶ τοῦ πρώτου ζητήματος ὑφ' ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων ἐδηλώθη, ὅτι δὲν ὑφίσταται, κυρίως εἰπεῖν, δυσχέρειά τις πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ Βαπτίσματος τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ ἐξηγήθη ἡ νῦν ὑφισταμένη ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο πρᾶξις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῆς δηλώσεως, ὅτι εἶναι δυνατὸν ν' ἀρθῇ ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ ὑφισταμένη νῦν διάταξις περὶ ἀναβαπτισμοῦ τῶν ἑτεροδόξων, ἐκδοθεῖσα ἰδίως διὰ τοὺς ἐκ τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν προσερχομένους. Ἡ διεξαχθεῖσα διεξοδικὴ συζήτησις ἦρεν ἐκ τοῦ μέσου, ὡς καὶ ἐκ τῶν περαιτέρω σημειώσεων καταφαίνεται, τὰς ἐκ διαφόρων περιπτώσεων προκληθείσας μεταξὺ τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Ὀρθοδόξων παρεξηγήσεις. Κατὰ δὲ τὴν συζήτησιν περὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ Χρίσματος ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀντίληψις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἀνεγνωρίσθη ὡς ὀρθὴ ἡ πρᾶξις αὐτῆς, καθ' ἣν τὸ μυστήριον τοῦ Χρίσματος δέον νὰ τελῆται εὐθὺς μετὰ τὸ Βάπτισμα. Ἑπομένως καὶ ἐκ τῆς ἐν Ὀξφόρδῃ συζητήσεως, τῆς ὁποίας ἀμυδρὰν εἰκόνα παρέχουσιν αἱ περαιτέρω σημειώσεις, κατεδείχθη, ὅτι μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Ἀγγλικανῶν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ πλήρης συμφωνία καὶ ἐν τοῖς ζητήμασι τῶν μυστηρίων τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ Χρίσματος.

Λίαν εὐχάριστον ὑπῆρξε καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐν Λονδίνῳ συζητήσεως, περιστραφείσης περὶ τὸ ζήτημα τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἐδόθησαν ἐξηγήσεις περὶ τῆς Συνόδου ταύτης καὶ περὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν τιμητικὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκύνησιν ἐκ μέρους τῶν Ὀρθοδόξων, ὑπεδείχθησαν δὲ καὶ οἱ λόγοι, δι' οὓς ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία δὲν δέχεται τὴν Σύνοδον ταύτην, ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλικανῶν, καὶ ἔληξεν ἡ συζήτησις μετὰ τῆς δηλώσεως ταύτης, ὅτι κατὰ τὴν συντελεσθησομένην ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν θ' ἀναγνωρίσωσι καὶ τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον.

Ἡ γενικὴ ἡμῶν ἐντύπωσις εἶναι, ὅτι ἡ ἕνωσις εἶναι δυνατή, διότι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, ἀποκρούουσα μὲν τὸν χαρακτῆρα τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἀποφεύγουσα δὲ τὰς ἀκρότητας τοῦ Παπισμοῦ, προσεγγίζει πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς καὶ διὰ τῆς λατρείας καὶ διὰ τοῦ καθόλου θρησκευτικοῦ βίου. Καὶ τὴν μὲν διδασκαλίαν αὐτῆς ἱκανῶς καὶ αἱ ἀνεπίσημοι αὗται συζητήσεις καταδεικνύουσι· προκειμένου δὲ περὶ τῆς λατρείας, ἐκτὸς τῶν ἐν Λονδίνῳ συζητήσεων περὶ τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου λεχθέντων καὶ αἱ προσωπικαὶ ἡμῶν παρατηρήσεις ἔπεισαν ἡμᾶς, ὅτι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ὀρθῶς λατρεύει τὸν Θεόν. Ἐκτὸς τῆς γνωστῆς τῶν Ἀγγλικανῶν θρησκευτικότητος, τῆς τακτικῆς αὐτῶν εἰς τοὺς ναοὺς φοιτήσεως καὶ τῆς ἐν κατανύξει τελουμένης προσευχῆς, ἡ λατρεία αὐτῶν ἐκδηλοῦται ἐξωτερικῶς καὶ κατὰ παρεμφερῆ πρὸς τὸν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας τρόπον. Οὕτως οἱ ναοὶ αὐτῶν διακοσμοῦνται δι' εἰκόνων τιθεμένων ἐν τοῖς παραθύροις, ἢ ἐν τοῖς τοίχοις τῶν ναῶν καὶ ἄνωθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἧς ὑπέρκειται πάντοτε ὁ Σταυρός, προσδιδουσῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Προτεσταντικοὺς ναούς, ἱεροπρεπῆ χαρακτῆρα εἰς τοὺς ναοὺς τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ προκαλουσῶν ἀνάλογα θρησκευτικὰ αἰσθήματα παρὰ τῷ λαῷ. Ἔν τισι ναοῖς καὶ ἐν τοῖς εἰκονοστασίοις τῶν οἴκων Ἀγγλικανῶν τινων καίουσι καὶ κανδῆλαι πρὸ τῶν εἰκόνων, γίνεται δὲ ἐνιαχοῦ κατὰ τὰς τελετὰς ἐν τοῖς ναοῖς χρῆσις κηρίων καὶ θυμιάματος καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ναοῖς ψάλλονται ἱεροὶ ὕμνοι εἰς τιμὴν τῶν Ἁγίων καὶ εἰς ἀνάμνησιν τῶν μεγάλων γεγονότων τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, ἧς τὸ πνεῦμα ζωηρότατα ἐκδηλοῦται παρὰ τῷ λαῷ.

Ἀποτέλεσμα τῶν ἀνωτέρω τάσεων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ἡ πρό τινων δεκαετηρίδων εἰσαγωγὴ ἐν αὐτῇ τοῦ Μοναχι-

κοῦ βίου, στηριζομένη ἐπὶ τῶν βάσεων τοῦ Ὀρθοδόξου Μοναχικοῦ βίου, προκαλοῦντος ὁσημέραι τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν συμπάθειαν τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ. Διάφορα Μοναχικὰ τάγματα ἀμφοτέρων τῶν φύλων, διεπόμενα ὑπὸ αὐστηρῶν Μοναχικῶν διατάξεων, ἀριθμοῦντα μέλη μεγάλης μορφώσεως καὶ θρησκευτικῆς αὐταπαρνήσεως, ἔχουσιν ἀναλάβει τήν τ' ἐσωτερικὴν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Ἱεραποστολὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν αὐτῆς δρᾶσιν. Μοναχοὶ καὶ ἄλλων μὲν ταγμάτων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ τάγματος Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, κηρύττουσι τὸν Χριστιανισμὸν ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν Ἰνδίαις καὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, ἕτεροι δὲ μοναχοί, διεξάγοντες τὸ φιλανθρωπικὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ καθόλου κοινωνικὸν αὐτῆς ἔργον, συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἀληθοῦς θρησκευτικοῦ καὶ χριστιανικοῦ ἐν τῇ Ἀγγλικῇ κοινωνίᾳ φρονήματος.

Ὡς γνωστὸν δὲ οἱ Ἀγγλικανοὶ ἐπισήμως ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἀπηγόρευσαν εἰς τοὺς ἱεραποστόλους αὐτῶν τὸν προσηλυτισμὸν τῶν Ὀρθοδόξων. Ἀλλ' εὐκαιρίας δοθείσης ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὸν Μητρ. Ἀθηνῶν Ἐκκλ. Ἀποστολῆς ὑπεδείχθη εἰς τὰς ἐν Ἀμερικῇ ἰδίως ἱεραποστολικὰς ὀργανώσεις τὸ ἄτοπον τοῦ προσηλυτισμοῦ τῶν ὀρθοδόξων καὶ τῶν χριστιανῶν καθόλου. Τῇ 16/29 Ὀκτ. 1918 ἡ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ μεγάλη ὀργάνωσις τῆς «Church Federation» καὶ αὐθημερὸν οἱ Πρεσβυτεριανοί, ἐν τοῖς γραφείοις αὐτῶν ὑποδεχθέντες καὶ φιλοξενήσαντες τὴν Ἀποστολήν, προέβαλον διάφορα ζητήματα καὶ ἐξεδήλωσαν τὸν πόθον ἑνώσεως μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Ὁ Μητροπολίτης κατ' ἀμφοτέρας ταύτας τὰς συναντήσεις παρέστησε τὰ ἐκ τοῦ προσηλυτισμοῦ τῶν Ἱεραποστόλων ἐξ Ἀμερικῆς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ ἄτοπα καὶ ἔλαβε τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι θὰ ἀπαγορευθῇ εἰς τὸ ἑξῆς ὁ προσηλυτισμὸς χριστιανῶν καὶ ὅτι ἡ Ἱεραποστολὴ θὰ στραφῇ πρὸς τοὺς μὴ χριστιανούς. Πρὸς τὰς Προτεσταντικὰς τῆς Ἀμερικῆς ὀργανώσεις καθόλου, τὰς ἐκδηλωσάσας τὸν πόθον τῆς ἑνώσεως μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, προϋπεδείχθη, ὅτι, ἵνα ἐπιτευχθῇ τοιαύτη ἕνωσις, δέον πρὸ παντὸς νὰ ἑνωθῶσι πρὸς ἀλλήλας καὶ ὅτι ἡ ἀληθὴς ἕνωσις δύναται νὰ στηριχθῇ μόνον ἐπὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ βάσις αὕτη τῆς ἑνώσεως ὑπεδείχθη καὶ κατὰ τὰς συζητήσεις, ὧν ἐπισυνάπτονται περιληπτικαὶ σημειώσεις. Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν τελευταίων τούτων νομίζομεν, ὅτι προκύπτει πλήρης εἰκὼν τῶν κρατου-

σῶν παρὰ τοῖς Ἀγγλικανοῖς Θεολόγοις ἀντιλήψεων. καταδεικνύονται δὲ σαφῶς τὰ πολλὰ σημεῖα τῆς ἐπαφῆς, τὰ καθιστῶντα πιστευτὴν καὶ σχετικῶς δυνατὴν τὴν ἕνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἤ, τοὐλάχιστον, τὴν προσωρινὴν τούτων ἐπικοινωνίαν. Τελευτῶντες δ' ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι ἐν Ἀμερικῇ παρὰ τοῖς Ἐπισκοπιανοῖς καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ παρὰ τοῖς Ἀγγλικανοῖς πασῶν τῶν ἀποχρώσεων ὁ πόθος τῆς ἑνώσεως μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας εἶναι ζωηρότατος καὶ εἰλικρινέστατος. Ἀπαιτεῖται ἀνάλογος κίνησις ἀπὸ μέρους τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἵνα πραγματοποιηθῇ ἡμέραν τινὰ ἡ ἕνωσις. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν εἶναι μὲν δυνατὴ ἡ δογματικὴ καὶ μυστηριακὴ *κοινωνία* τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ὅμως δυνατὴ ἡ ἐν πνεύματι χριστιανικῆς ἀγάπης *ἐπικοινωνία* πρὸς παρασκευὴν τῆς ἑνώσεως κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Σωτῆρος καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ *).

Ἀρχιμ. Χρυσοστομος Α. Παπαδοπουλος
Α. Αλιβιζατος

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Β΄

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν θεωριῶν τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν σχολῶν δὲν ἔμεινεν ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τῶν πορισμάτων τῆς φιλοσοφίας. Ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα τὸ πολίτευμα ἐπέτρεπε περισσοτέρας ἐλευθερίας, τὰ κοινωνικὸν ζήτημα ἐμελετήθη οὐχὶ μονομερῶς, ἀλλὰ κατὰ πάσας αὐτοῦ τὰς πολυμερεῖς ὄψεις, τῶν Ἄγγλων φιλοσόφων Locke καὶ Hume διανοιξάντων τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιτυχοῦς ἐρεύνης διὰ τῶν θεωριῶν αὐτῶν καὶ καταρριψάντων ἐσφαλμένας ἀντιλήψεις περὶ τῆς ἀξίας τοῦ πλούτου καὶ τῆς πηγῆς αὐτοῦ. Ὁ πλοῦτος, ἀναπτύσσει ὁ Locke, δὲν ἔγκειται ἐν τῇ συσσωρεύσει πολυτίμων μετάλλων καὶ ἐν τῇ ὀλεθρίᾳ ἀρχῇ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τοῦ ἐπιζητοῦντος νὰ ἑδραιώσῃ τὴν ἰδίαν ὕπαρξιν ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ πλησίον, ἀλλ' ἐν τῇ βιομηχανικῇ ἀναπτύξει, ἐν τῷ πληθυσμῷ καὶ ἐν τῇ παραγωγῇ χρησίμων ἀντικειμένων. Αἱ ἰδέαι αὗται δὲν ἔμειναν γράμμα νεκρόν, χρήσιμον μόνον εἰς τοὺς μελετῶντας τὴν ἱστορίαν τῶν ἰδεῶν. Ἀνεπτύχθησαν, ἐσυστηματοποιήθησαν καὶ διεδό-

*) Ἕπονται αἱ συζητήσεις.

θησαν εὐρέως. Ὁ ἀνὴρ δέ, ὅστις ἐπωφελήθη τούτων, ὑπῆρξεν ὁ περίφημος Σκότος οἰκονομολόγος Ἀδὰμ Smith. Ἐν τῷ περισπουδάστῳ αὐτοῦ συγγράμματι «Ἔρευναι ἐπὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν αἰτίων τοῦ πλούτου τῶν ἐθνῶν», ἀποδεχόμενος τὴν ἀρχὴν τοῦ Locke, ὅτι πηγὴ τοῦ πλούτου εἶνε ἡ ἐργασία, πολεμεῖ τόσον τὸ ἐμποροκρατικὸν σύστημα, τὸ θεωροῦν τὴν ἀποταμίευσιν ἀφθόνου νομίσματος πηγὴν πλούτου, ὅσον καὶ τὸ φυσιοκρατικὸν σύστημα, τὸ ὑπολαμβάνον τὴν φύσιν καὶ τὴν γεωργικὴν βιομηχανίαν ὡς τὴν μόνην εἰς τὸν ἄνθρωπον συμφέρουσαν. Ἡ φύσις, διατείνεται ὁ Smith, δὲν δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ πλήρως τὸν ἄνθρωπον, ὅστις δὲν ἀρκεῖται εἰς τοὺς φανεροὺς τῆς φύσεως θησαυρούς, ἀλλὰ ζητεῖ ν' ἀποκαλύψῃ καὶ τοὺς ἀποκρύφους θησαυροὺς αὐτῆς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ συνόλου τῶν τε φυσικῶν καὶ ἠθικῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν. Κατορθεῖ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἐργασίας, ἥτις οὕτω ἀνάγεται εἰς περιωπήν, ἀφοῦ ἐξευγενίζει καὶ ἠθικοποιεῖ, ἐμφανίζει δὲ τοῦτον δύναμιν παραγωγικὴν καὶ κοινωνικὴν καὶ πολιτικήν.

Ἀλλ' ἐνῷ τοιαῦτα ὁ Smith ἀνέπτυσσε καὶ ἐπεζήτει εἴτε διὰ τῶν πραγμάτων ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ, εἴτε νὰ καθορίσῃ τὰ μέσα τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, προεβλήθη τὸ φοβερὸν ἐρώτημα: Ἐὰν πηγὴ τοῦ πλούτου εἶνε ἡ ἐργασία, ποῦ ἔγκειται τὸ κακὸν τῆς ἀνίσου διανομῆς αὐτοῦ; Διατί ὁ ἐργαζόμενος ἀδυνατεῖ ν' ἀπολαύσῃ τοῦ προϊόντος, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ ἰδίου μόχθου παράγει;

Τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἐπεχείρησε νὰ δώσῃ σύγγραμμά τι περὶ τὰ τέλη τοῦ ιη' αἰῶνος ἐν Ἀγγλίᾳ δημοσιευθὲν καὶ φέρον τὸν τίτλον «Δοκίμιον περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πληθυσμοῦ».

Συγγραφεὺς τοῦ πολυκρότου τούτου ἔργου ἦτο ὁ Θωμᾶς Ροβέρτος Μάλθος, διακρινόμενος ἐπὶ ἐξόχῳ οἰκονομολογικῇ μορφώσει καὶ κριτικῇ δυνάμει.

Ὁ Μάλθος, παρατηρῶν τὴν τεραστίαν τῆς βιομηχανίας πρόοδον καὶ τὴν μεγάλην τοῦ πλούτου συσσώρευσιν, ἅτινα, ἀντὶ νὰ μειῶσι, τοὐναντίον ηὔξανον τὴν πενίαν παρὰ ταῖς ἐργατικαῖς τάξεσι, καὶ ἀναζητῶν τὴν ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τούτου, ἐνόμισεν ὅτι ἀνεῦρε, τέλος, τὴν ἀρχικὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς πηγάζει ἡ κοινωνικὴ ἀθλιότης. Ἡ αἰτία ταύτης ὀφείλεται εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ, ἥτις βαίνει κατ' ἀντίστροφον λόγον τῆς ποσότητος τῶν παραγομένων προϊόντων, ἰσχυρίζεται ὁ Μάλθος. Καὶ ἐν γλώσσῃ ἀκριβεῖ καὶ ἐναργείᾳ θαυμαστῇ ὁ περί-

φημος οὗτος Ἄγγλος κοινωνιολόγος ἀναπτύσσει, ὅτι ἡ ἔμφυτος τοῦ ἀνθρώπου ὁρμὴ πρὸς διαιώνισιν τοῦ εἴδους αὐτοῦ εἶνε ἀπεριόριστος· ἐπειδὴ δὲ ἡ διάθεσις αὕτη ὁμοιοτρόπως ὑπάρχει καὶ εἰς τοὺς γεννωμένους, ὁ πληθυσμὸς αὐξάνει καὶ ἀναπτύσσεται κατὰ *γεωμετρικὴν πρόοδον*, οὕτως ὥστε ὁ εἷς γεννᾷ δύο, οἱ δύο τέσσαρας, οἱ τέσσαρες ὀκτὼ καὶ καθεξῆς. Ἀλλ᾽ ἐνῷ ἔχομεν γεωμετρικὴν αὔξησιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, εἶνε γνωστόν, λέγει ὁ Μάλθος, ὅτι καὶ ὑπὸ τοὺς εὐνοϊκωτέρους ὅρους τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως τοῦ ἀνθρώπου αὐξάνουσι μόνον κατ᾽ *ἀριθμητικὴν πρόοδον*. Δῆλα δή, ἐνῷ ὁ πληθυσμὸς ἐντὸς δύο αἰώνων θ᾽ αὐξήσῃ ἀπὸ ἑνὸς ἑκατομμυρίου εἰς 265 ἑκατομμύρια, τὰ πρὸς διατροφὴν μέσα θ᾽ αὐξήσωσι μόνον κατὰ ἓν πρὸς ἕξ. Παρίστατται, ἐπομένως, ἀνάγκη περιορισμοῦ τῆς φυσικῆς τάσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς αὔξησιν τοῦ γένους αὐτοῦ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως διαγεγραμμένων. Ἀλλ᾽ ἡ φύσις ἐνεργεῖ πρὸς τοῦτο καὶ οἴκοθεν. Αἱ ἐπιδημίαι, οἱ πρόωροι θάνατοι, αἱ στερήσεις, οἱ λοιμοί, οἱ πόλεμοι κττ., κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα ἐνεργοῦντα ἢ καὶ ἀδιακόπως μαστίζοντα τὴν ἀνθρωπότητα, συγκρατοῦσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς διαρκοῦς αὐξήσεως. Οὕτω ἡ φύσις ἐνεργεῖ *κατασταλτικῶς*.

Τὰ κατασταλτικὰ ταῦτα τῆς φύσεως μέσα, τὰ ρίπτοντα τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν κάμινον τῶν θλίψεων καὶ τῶν συμφορῶν, ὁ Μάλθος προσπαθεῖ νὰ ὑποκαταστήσῃ διὰ τῶν *ἀνασταλτικῶν ἐμποδίων*, ἵνα οὕτω ἐπέλθῃ ἰσορροπία μεταξὺ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως.

Ἐπιβραδύνατε, λέγει ὁ Μάλθος, τὴν σύναψιν τῶν γάμων· ζῆτε σωφρόνως καὶ ἐγκρατῶς ἐν τῷ γάμῳ, τεκνοποιεῖτε δ᾽ ἀναλόγως τῶν μέσων, ἅτινα διατίθετε, ἵνα ἡ αὔξησις τῆς οἰκογενείας μὴ ὑπερβαίνῃ τὰ μέσα τὰ διατιθέμενα πρὸς διατροφὴν αὐτῆς. Καὶ ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἱστορίαν ὁ Ἄγγλος κοινωνιολόγος, ζητεῖ ν᾽ ἀποδείξῃ διὰ γεγονότων τήν, κατ᾽ αὐτόν, ἀλήθειαν, ὅτι ἐκεῖ, ἔνθα δὲν ἐνεργοῦσι τ᾽ ἀνασταλτικὰ ἐμπόδια, κατ᾽ ἀδήριτον ἀνάγκην ἐπιβάλλονται τὰ κατασταλτικά. Αἱ κυβερνήσεις καὶ οἱ νόμοι, εὐνοοῦντες διὰ τῶν φιλανθρωπικῶν καὶ τῶν ἄλλων τῆς ἀγαθοεργίας ἔργων τὴν ἐπαύξησιν τῶν πενήτων, καταστρέφουσιν ἀκριβῶς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πρέπει ν᾽ ἀναπτύξωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου: τὸ αἴσθημα τῆς ἀτομικῆς εὐθύνης· τὴν συναίσθησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἠθικῆς ὑποχρεώσεως.

Ἡ διατύπωσις τοῦ μεγίστου τούτου κοινωνικοῦ ζητήματος, ἐφ᾿ οὗ ἡ ἐπιστήμη ἀδυνατεῖ νὰ ἐπενέγκῃ τὴν τελικὴν κρίσιν αὑτῆς, ἐπήγειρε μέγαν σάλον ἐν τοῖς κοινωνιολογικοῖς κύκλοις. Αἱ θεωρίαι τοῦ Μάλθου σφόδρα κατεκρίθησαν, θεωρηθεῖσαι ἀπάνθρωποι καὶ θηριώδεις· ἀλλὰ καὶ πολὺ ὑπ᾿ ἄλλων ἐπῃνέθησαν, ὡς ἀποκαλύψασαι νόμον τινὰ κανονιστικὸν τῆς οἰκονομίας τῆς κοινωνίας. Ἐπιστήμονες διαπρεπεῖς, ἐγκύψαντες ἐν τῇ μελέτῃ τῶν μεγάλων κοινωνικῶν προβλημάτων, διὰ συγγραφῶν πλείστου λόγου ἀξίων ὑποβαλόντες ὑπὸ αὐστηρὰν κριτικὴν ἐξέτασιν τὰς θεωρίας τοῦ Μάλθου, οὕτω ἐπιτυχῶς ἐπολέμησαν αὐτάς, ὥστε σοβαρῶς διέσεισαν τὸ κῦρος αὐτῶν. Ἐπὶ τούτοις δὲ ἡ τεραστία τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς ἐμπορίας ἀνάπτυξις, καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς γεωργίας ἐπὶ νέων γαιῶν μεγάλης γονιμότητος, τείνουσι ν᾿ αὐξήσωσι τὴν παραγωγὴν τροφίμων ταχύτερον τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἀλλὰ καὶ οἱ ὁλονὲν βελτιούμενοι ὅροι τῆς καλλιεργείας, τελειοποιουμένης κατὰ τὰς συναφεῖς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις, ἐπαυξάνει τὴν παραγωγὴν τῶν προϊόντων κατὰ τρόπον σημαντικόν. Παραπέμποντε διὰ τὴν βαθυτέραν τοῦ ζητήματος ἐξέτασιν εἰς τοὺς εἰδικῶς ἐπ᾿ αὐτοῦ ἀσχοληθέντας Sismondi, Quetelet, Fayet, Everett, Beaulieu, παρατηροῦμεν μόνον ἐξ ἐπόψεως ἠθικῆς, ὅτι ὁ Μάλθος, ἐπὶ ἐσφαλμένης βάσεως οἰκοδομῶν, καταρρίπτει εἰς τὴν ἀταξίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀποσύνθεσιν τὴν ἀνθρωπότητα, ἥτις διὰ τῶν θεωριῶν αὐτοῦ μεταβάλλεται εἰς ὀλέθριον τοῦ κακοῦ ὄργανον, εἰς πεδίον, ἐν ᾧ ἀφανίζεται ἡ ἀρετὴ καὶ κατασπιλοῦται ἡ ἠθικότης. Διότι, ἐνῷ ὁ διαπρεπὴς οἰκονομολόγος παρατηρεῖ τὴν πραγματικὴν τῆς ἀνθρωπότητος ὄψιν, φωρᾶται ἀγνοῶν τὴν φύσιν αὐτῆς· ἡ σύστασις αὐτοῦ περὶ ἐγκρατείας ἐν τῷ γάμῳ καὶ σωφροσύνης ἐν τῇ ἀγαμίᾳ προϋποτίθησιν ἠθικὴν τελειότητα ἱκανὴν ν᾿ ἀντισταθῇ καὶ κατὰ τῶν ὀξυτέρων τῆς φύσεως προσβολῶν· προϋποτίθησι σύνολον τὴν ἀνθρωπότητα τῶν αὐτῶν ἐμπνεομένην ἰδεωδῶν, τῶν αὐτῶν ἐμφορουμένην αἰσθημάτων, τῆς αὐτῆς ψυχικῆς συνθέσεως καὶ ἠθικῆς συγκροτήσεως, ὥστε ὁ ὑψηλὸς αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς προορισμὸς νὰ διαγράφηται ἐναργὴς καὶ ἑνιαῖος ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν πάντων. Ἀλλ᾿ ὅμως καὶ ἁπλῆ παρατήρησις τῆς διαβιώσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ψυχολογίας αὐτῶν ἀποδεικνύει περιτράνως, ὅτι ὁ Μάλθος ἔλαθε περὶ τὰ καίρια ἀναπτύσσων τὴν θεωρίαν αὐτοῦ. Ὁποῖα δ᾿ ἐπακόλουθα θὰ ἔχῃ ἡ ἐφαρμογὴ ταύτης ἐν κόσμῳ εὑρισκο-

μένῳ ἠθικῶς οὐχὶ ἐν εὐαρέστῳ σημείῳ. μόλις εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν. Ἐὰν δ' ἀναλογισθῶμεν καὶ τὰς ἐθνικὰς τῶν λαῶν συνθήκας, ἔχομεν πρὸ ἡμῶν πλήρη τὴν φρικτὴν εἰκόνα, ἣν ἡ θεωρία τοῦ Μάλθου ζητεῖ νὰ τεχνουργήσῃ. εἰκόνα ἠθικῆς ἐκλύσεως καὶ διαφθορᾶς ἐκριζούσης πᾶσαν πίστιν. συσκοτιζούσης πᾶν εὐγενὲς αἴσθημα, ἀφανιζούσης πᾶσαν τάξιν καὶ ἐλπίδα, συμπνιγούσης ἐν τῷ βορβόρῳ τῆς ἀκολάστου ῥοπῆς καὶ ὑψηλὰς ἰδέας καὶ ἄτομα καὶ οἰκογενειακὰς παραδόσεις.

Η ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΗΡΕΤΟΥ

«Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι».
(Ματθ. κ'. 28).

«Οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι». Ποῖος ὁμιλεῖ οὕτως; Υἱὸς ὑπηρέτου; Οὐδαμῶς· ἀλλ' ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἤτοι ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν, ὁ Κύριος ἡμῶν, Ἐκεῖνος, ἐν συγκρίσει μὲ τὸν ὁποῖον οἱ ἐπίγειοι βασιλεῖς δὲν εἶνε εἰμὴ ἀδυναμία καὶ κόνις.

Παρ' ὅλον ὅμως τὸ εὐγενὲς τοῦτο καὶ μοναδικὸν ἀξίωμα, ἤ, μᾶλλον, χάριν τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ τούτου, ἦλθεν εἰς τὴν γῆν μορφὴν δούλου λαβών. Ὁ Χριστὸς ὑπηρετεῖ τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς λεπρούς. Ὑπηρετεῖ εἰς τὴν τράπεζαν τοὺς ἰδίους Αὐτοῦ μαθητάς. Καὶ ἡ ἰδιότης Αὐτοῦ τοῦ προσφέρειν ὑπηρεσίας εἰς τοὺς ἀνθρώπους φθάνει μέχρι τῆς ὑπερτάτης θυσίας, ἤτοι τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου. Καὶ ἀντὶ νὰ αἰσχύνηται διὰ τὸν δουλικὸν τοῦτον θάνατον, τοὐναντίον τὸν διεκδικεῖ, ὡς τὸν ὑπέρτατον τίτλον εὐγενείας.

Παρετήρησας τοῦτο σύ, ὅστις, προσβεβλημένος ἐν τῇ ματαιοδοξίᾳ σου, ἐν τῇ ὑπερηφανείᾳ σου, ὑποφέρεις, διότι εὑρίσκεσαι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἄλλων; Πρὸς τί αἱ ἐσωτερικαὶ αὗται διαμάχαι καὶ αἱ λέξεις μίσους; Πρὸς τί ἡ ἀποστροφὴ αὕτη δι' ἓν ἔργον, τὸ ὁποῖον σοὶ φαίνεται ὡς κοινωνικὸν στίγμα, ὡς ἀνάξιον σεαυτοῦ; Παρατήρησον τὸ ὑπόδειγμα τῶν ὑπηρετῶν. Ὄχι μόνον ἀνύψωσε τὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ καὶ μετέτρεψεν αὐτὴν εἰς τὴν πλέον ἀξιοπρεπῆ ἐνασχόλησιν.

Ἐν ᾧ λοιπὸν ἀσχολεῖσαι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἄλλως τε αὕτη, ἔχε τὴν κεφαλὴν ἀνυψωμένην. Δὲν ὑπακούεις εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' εἰς τὸν Θεόν. Εἶσαι μᾶλλον ὁ ὑπη-

ρέτης τοῦ ἀοράτου Κυρίου ἢ ὁρατοῦ τινος. Ψάλλε, ψάλλε λοιπόν, ἐνῷ ἀσχολεῖσαι εἰς τὸ ἔργον σου· τὸ ἔργον σου εἶνε χρήσιμον, τὸ ἔργον σου εἶνε μέγα. Νὰ ἐκτελῇς αὐτὸ πιστῶς, εὐσυνειδήτως, μὲ καλὴν διάθεσιν, μετ' ἀγάπης, διότι πάντες, ὁποιοιδήποτε καὶ ἂν εἴμεθα, εὑρισκόμεθα ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης, ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν, «οὐχὶ διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι».

Ἂς εἴμεθα λοιπὸν εἰς τὰς διαφόρους σφαίρας, εἰς ἃς ἀνήκομεν, ὑπηρέται ἀλλήλων, καὶ πάντες ὁμοῦ, ἐν Χριστῷ ὑπηρέται τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ) Ε. Α. Κ.

ΑΝΑ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ

Ἡ ἔννοια καὶ ἡ δύναμις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ὁποῖον θόρυβον προὐκάλεσεν ἡ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ὀξφόρδης παρατηρηθεῖσα τάσις πρὸς κατάργησιν τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, ἀνεγράψαμεν ἤδη ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ. Ἐνταῦθα κρίνομεν ἀπαραίτητον νὰ προσαγάγωμεν τὴν περὶ τῆς ἐννοίας καὶ τῆς δυνάμεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ ἀγωγῇ γνώμην τοῦ διασήμου Ἑλληνιστοῦ καὶ τροφίμου τῆς Ὀξφόρδης κ. *Τόμας Καίη*, διατυπωθεῖσαν ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τοὺς «Times» [«Ἑστία» 18 Ἰουν.].

Ὁ ἐπιστολογράφος, τονίζων ὅτι ἡ ἀπειληθεῖσα κατάργησις τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐξετάσεως εἰς τὰ Ἑλληνικά, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ ἠλάττωνε τὴν ἐν γένει σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς ὅσον καὶ τῆς Λατινικῆς, θὰ ἐνεθάρρυνε καὶ τὴν μελέτην τῆς Νέας Διαθήκης ἄνευ τῆς Ἑλληνικῆς, ἡ ὁποία ἐγράφη ὑπὸ συγγραφέων ἐκπαιδευθέντων εἰς ἑλληνικὸν περιβάλλον, θὰ παρέβλαπτε δὲ καὶ τὴν μελέτην τῆς Λατινικῆς φιλολογίας καὶ νομοθεσίας, ἀπεστερημένων τῶν Ἑλληνικῶν των βάσεων, καὶ θὰ ἐπέφερε τὴν κατακρήμνισιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ᾠκοδομημένου ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς, τῆς Λατινικῆς καὶ τῆς Βίβλου, παρατηρεῖ ὅτι

ἡ Ἑλληνικὴ εἶνε πασῶν τῶν γλωσσῶν ἡ πλέον συγκεκριμένη, ἡ πλέον ἐλαστική, ἡ σπουδαιοτέρα καὶ ἐκφραστικωτέρα, καὶ ἑπομένως ἡ ἐγγύτερον εὑρισκομένη πρὸς τὰ πράγματα καὶ τὴν σκέψιν. Πᾶσα ἐκπαίδευσις δέον ν' ἀπο-

βλέπῃ εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου, καλὴ δ' ἐκπαίδευσις εἶνε ἡ τείνουσα εἰς ἀνάπτυξιν τῶν ἱκανοτήτων καὶ διόρθωσιν τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ μαθητοῦ... Ἐν τῇ παραγωγῇ τοῦ εὐεργετικοῦ τούτου ἀποτελέσματος ἡ Ἑλληνικὴ εἶνε ἡ ἀναγκαιοτέρα καὶ οὐσιωδεστέρα γνῶσις.

Ἐὰν εἰς τὰ συνήθη ἀσχολήματα τοῦ βίου ἡ καταλληλοτέρα μελέτη εἶνε ἡ στρεφομένη εἰς τὸν ἄνθρωπον -- εἰς την ἐξακρίβωσιν τοῦ τί εἶνε ὁ ἄνθρωπος, εἰς την μελέτην τῶν λόγων, οἱ ὁποῖοι τὸν κάμνουν να σκέπτεται ὀρθῶς ἢ πλημμελῶς τοῦ τι εἶνε καλὸν καὶ τί κακὸν καὶ ποῖος ὁ σκοπὸς μιᾶς καλῆς Κυβερνησεως καὶ ποῖοι οἱ κατάλληλοι κυβερνῆται καὶ πολιτικοὶ ἄνδρες - τότε ἡ Ἑλληνικὴ καὶ Λατινικὴ γλῶσσα καὶ φιλολογία εἶνε ἀσυγκρίτως πλέον σπουδαιοτεραι και ἀναγκαιότεραι εἰς τὴν ἀνθρωποτητα, παρὰ τα μαθηματικὰ καὶ αἱ φυσικαὶ σπουδαι. Διότι οἱ Ελληνες θεωρητικῶς και οἱ Ρωμαῖοι πρακτικῶς κατεδειξαν θαυμαστὴν γνῶσιν τῆς ἀνθρωπινης φυσεως, τῆς ανθρωπινης ενεργείας τοῦ ἀνθρωπίνου νόμου καὶ τῆς ἀνθρωπίνης κυβερνήσεως.

Ἡ Ἑλληνικὴ μάλιστα εἶνε κατὰ πολὺ ἀναγκαιοτέρα τῆς Λατινικῆς ἕνεκα τοῦ σχεδον ὑπερανθρωπινου βλέμματος, το ὁποῖον οἱ μεγάλοι Ἑλληνες ἱστορικοι και φιλόσοφοι κατώρθωσαν νὰ ῥιψουν εἰς τοὺς νομους και τὰς θεμελιώδεις ἀρχας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ὁ ἔχων τὴν ἱκανότητα νυ μελετᾷ εἰς το πρωτοτυπον τὰ ἱστορήματα τοῦ Ἡροδότου και του Θουκιδιδου καὶ τα φιλοσοφηματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Αριστοτελους ἀποκτᾷ την πληρεστέραν γνῶσιν περι τῶν ἐνδιαθέτων λογισμῶν τῶν ἀνθρώπων, καθὼς καὶ τῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι δέον να τοὺς διεπουν

Γράφων κατωτέρω, ὅτι αναρίθμητοι ἀνθρώπων γενεαι ἐδιδάχθησαν ἐκ μὲν τῆς Λογικῆς τοῦ Αριστοτελους τὴν ἀνάλυσιν τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως, ἐκ δὲ τῶν Ἠθικῶν του τας θεμελιωδεστέρας ἀληθείας περὶ τῶν χαρακτήρων καὶ πράξεων τῶν ἀνθρώπων, ἐκ δὲ τῶν Πολιτικῶν του ὅτι ἡ πρώτη ἀρχὴ μιᾶς καλῆς κυβερνήσεως δὲν εἶνε τὰ ἐγωϊστικὰ συμφέροντα ἑνὸς τυράννου, οὔτε μιᾶς ὀλιγαρχίας, οὔτε ὄχλου δημοκρατῶν, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν τῶν κυβερνωμενων, το ὁποῖον δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ μόνον διὰ τῆς ἠθικῆς ἀγωγῆς τῶν πολλῶν καὶ τῆς ἱκανότητος καὶ αὐταπαρνήσεως τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, καταλήγει ὡς ἑξῆς:

Οὔτε ὁ χρόνος ἀπεμάρανεν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ σύγχρονος σκέψις ὑπεσκέλισε τὴν Ἑλληνικην ὑπεροχὴν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο. Τοὐναντίον, ἡ Ελληνικὴ κατέστη ἤδη ζωτικωτέρα παρὰ ποτὲ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τοῦ κόσμου Ἀπο τῆς ἐποχῆς τοῦ Γλάδστωνος μέχρι σήμερον ἠθικὴ βάσις ἑκάστου Πρωθυπουργοῦ δὲν εἶνε ν' ἀκολουθῇ τὴν θέλησιν τῆς πλειονότητος καὶ νὰ διασπείρῃ τοὺς δημοκρατικοὺς θεσμούς: Ἐαν τοῦτο εἶνε ἀληθές, εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐποχὴν η γνῶσις καὶ ἡ μελέτη τῆς Ἑλληνικῆς ὑπῆρξεν ἀναγκαιοτέρα ἀπὸ ὅσον εἶνε σήμερον διὰ τὰ Πανεπιστήμια, τὰ τροφεῖα αὐτὰ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, δι' αὐτοὺς τούτους τοὺς πολιτικοὺς καὶ διὰ τὸ ἔθνος ὁλόκληρον.

Σπανίως ἐψυχολογήθη βαθύτερον καὶ ἀρτιώτερον ἡ κατ' ἐξοχὴν μορφωτική, ἀνθρωπιστικὴ καὶ ἐξευγενιστικὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Ἡ ὁριστικὴ καταδίκη τῆς Τουρκίας.

Τουρκικὴ ἀντιπροσωπεία ὑπὸ τὸν Δαμὰτ Φερίτ, μεταβᾶσα εἰς Παρισίους μετ' ἄδειαν τοῦ Συμβουλίου τῶν Τεσσάρων, ὑπέβαλεν εἰς τὴν Συμμαχικὴν περὶ εἰρήνης Διάσκεψιν ὑπόμνημα. Ἐν τῷ ὑπομνήματι τούτῳ οἱ Τοῦρκοι ἐξέθετον τοὺς λόγους, δι' οὓς πρέπει, κατ' αὐτούς, νὰ διατηρηθῇ τὸ Οθωμανικὸν Κράτος ἐν τῇ ἀκεραιότητί του. Μετὰ τὴν μελέτην τοῦ ἐγγράφου, ὁ κ. Κλεμανσὼ ἀπήντησε πρὸς τὴν Τουρκικὴν ἀντιπροσωπείαν ἀπὸ μέρους τῆς Διασκέψεως δι' ἐπιστολῆς, ἥτις θὰ παραμείνῃ ἱστορικωτάτη ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς νεωτέρας Ἱστορίας διὰ τὴν καταδίκην τῆς Τουρκίας.

Τὸ Συμβούλιον δὲν δύναται ν' ἀποδεχθῇ οὔτε τὸ συμπέρασμα τοῦτο, οὔτε τὰ ἐπιχειρήματα ἐπὶ τῶν ὁποίων βασιζεται. Δὲν ἀμφισβητεῖ μηδ' ἐπὶ στιγμὴν ὅτι ἡ παροῦσα κυβέρνησις τῆς Τουρκίας ἀποδοκιμάζει βαθύτατα τὴν πολιτικὴν τὴν ὁποίαν ἠκολούθησαν οἱ προκάτοχοί της, καὶ ἂν ἀκόμη ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις δὲν ἦτο ὑποχρεωμένη εἰς τοῦτο ἐκ λόγων ἐπικαιρότητος. Λαμβανόμενα ἀτομικῶς τὰ μέλη αὐτῆς ἔχουσι πάντα λόγον καὶ πᾶν δίκαιον ν' ἀποκηρύττουν πράξεις, τῶν ὁποίων τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε τόσον καταστρεπτικὸν διὰ τὴν χώραν των. Ἀλλὰ γενικῶς, *ἔθνος τι δέον νὰ κριθῇ συμφώνως πρὸς τὴν κυβέρνησιν, ἡ ὁποία διευθύνει τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικήν του καὶ διαθέτει τὰς στρατιάς του.*

Καὶ ἡ Τουρκία ἐπίσης δὲν δύναται ν' ἀξιώσῃ ν' ἀπαλλαγῇ τῶν δικαίων συνεπειῶν τοῦ δόγματος τούτου μόνον καὶ μόνον, διότι αἱ ὑποθέσεις αὐτῆς, κατὰ τὴν κρισιμωτέραν ὥραν τῆς ἱστορίας της, περιῆλθον εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι, ὁλοσχερῶς ἐστερημένοι ἀρχῶν καὶ οἴκτου, δὲν ἠδύναντο κἂν ν' ἄρχουν ἐπιτυχῶς. Ἐν τούτοις, ἀξιοῦν ὁλοσχερῆ ἐδαφικὴν ἀπόδοσιν τὸ ὑπόμνημα δὲν φαίνεται στηριζόμενον μόνον καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ ἐπιχειρήματος ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑποχρεωθῇ ἡ Τουρκία νὰ πληρώσῃ τὰ σφάλματα τῶν ὑπουργῶν της. Αὕτη ἔχει λόγους βαθυτέρους. Ἐπικαλεῖται τὴν ἱστορίαν τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας ἐν τῷ παρελθόντι καὶ τῷ παρόντι τοῦ Μουσουλμανικοῦ κόσμου.

Τὸ Συμβούλιον ἐπιθυμεῖ νὰ μὴ ἄρξηται συζητήσεων ἀνωφελῶν, οὔτε καὶ νὰ προξενήσῃ περιττὴν λύπην εἰς τὴν Ἐξοχότητα Ὑμῶν καὶ τοὺς συνοδεύοντας Ὑμᾶς πληρεξουσίους. Εἶνε εὐμενῶς διατεθειμένον πρὸς τὸν Τουρκικὸν λαόν, τοῦ ὁποίου θαυμάζει τὰ ἐξαίρετα προτερήματα, *ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ περιλάβῃ μεταξὺ τῶν προτερημάτων τούτων τὴν ἱκανότητα πρὸς διακυβέρνησιν ξένων φυλῶν.* Δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ τις ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς Τουρκικῆς κυριαρχίας εἰς τὸ παρελθὸν καὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τοῦ Μουσουλμανικοῦ κόσμου διὰ νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν διατήρησιν τῆς Τουρκικῆς κυριαρχίας.

Τὸ πείραμα διήρκεσε περισσότερον ἢ ὅσον ἔπρεπε συχνὰ καὶ ἐπὶ περισσότερον ἢ ὅσον ἔπρεπε χρόνον, ὥστε νὰ μὴ ὑπολείπεται ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ ἱστορία ἀναγράφει πολυαρίθμους ἐπιτυχίας τῶν

Τούρκων, ἐπίσης δὲ καὶ πολυαρίθμους ἀποτυχίας τουρκικάς, ἔθνη κατακτηθέντα καὶ ἔθνη λυτρωθέντα. Αὐτὸ τοῦτο τὸ ὑπόμνημα ὑπαινίσσεται ἐλαττώσεις ἐπενεχθείσας εἰς ἐδάφη, τὰ ὁποῖα προσφάτως ἀκόμη ἦσαν ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν. Ἐν τούτοις ἐν ταῖς μεταβολαῖς ταύταις δὲν εὑρίσκεται καμμία περίπτωσις ἐν Εὐρώπῃ, ἐν Ἀσίᾳ, ἢ ἐν Ἀφρικῇ, καθ' ἣν τὴν ἐγκατάστασιν τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας ἐπί τινος χώρας νὰ μὴ ἠκολούθησεν ἐλάττωσις τῆς ὑλικῆς της εὐημερίας καὶ κατάκτησις τοῦ πολιτισμοῦ της. Εἴτε παρὰ τοῖς χριστιανοῖς τῆς Εὐρώπης, εἴτε παρὰ τοῖς Μωαμεθανοῖς τῆς Συρίας, τῆς Ἀραβίας, τῆς Ἀφρικῆς, ὁ Τοῦρκος μόνον καταστροφὴν ἐπέφερε πανταχοῦ ὅπου ἐνίκησεν. Οὐδέποτε ἀπεδείχθη ἱκανὸς ν' ἀναπτύξῃ ἐν τῇ εἰρήνῃ ὅ,τι εἶχε κατακτήσει διὰ τοῦ πολέμου. Τὰ προτερήματά του δὲν τ' ἀσκεῖ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην. Τὸ προφανὲς συμπέρασμα τῶν γεγονότων τούτων φαίνεται τὸ ἑπόμενον. Ἡ Τουρκία, ἐπιτεθεῖσα προβεβουλευμένως, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης δικαιολογίας καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προκλήσεως κατὰ τῶν Δυνάμεων τῆς Ἀντάντ, καὶ ἡττηθεῖσα ἔκαμε νὰ ἐπιπέσῃ ἐπὶ ἐπὶ τῶν νικητῶν της τὸ βαρὺ ἔργον νὰ ἐπιπέσῃ ἐπι τῶν νικητῶν της τὸ βαρὺ ἔργον τοῦ νὰ διακανονίσουν τὴν τύχην τῶν ποικίλων πληθυσμῶν οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦσι τὸ ἑτερογενές της Κράτος. Τὸ καθῆκον τοῦτο, τὸ Συμβούλιον τῶν κυριωτέρων Συμμάχων καὶ συμπραττουσῶν Δυνάμεων ἐπιθυμεῖ νὰ τὸ ἐκπληρώσῃ, ἐφ' ὅσον τοὐλάχιστον συμφωνεῖ πρὸς τοὺς πόθους καὶ τὰ μόνιμα συμφέροντα αὐτῶν τούτων τῶν πληθυσμῶν. Ἀλλὰ τὸ Συμβούλιον παρατηρεῖ μετὰ λύπης, ὅτι τὸ ὑπόμνημα προβάλλει ὡς πρὸς τοῦτο ἐπιχειρήματα φύσεως ὅλως διαφόρου, βασιζόμενα δὲ ἐπὶ δῆθεν θρησκευτικῶν ἀντιζηλιῶν.

Κατὰ τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα, τὸ Ὀθωμ. Κράτος δέον νὰ διατηρηθῇ ἄθικτον ὄχι τόσῳ πρὸς ὄφελος τῶν Μουσουλμάνων ἢ τῶν Χριστιανῶν τῶν ζώντων ἐκτὸς τῶν ὁρίων του, ὅσῳ ὅπως ὑπακούσῃ τις εἰς τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε ᾐσθάνθησαν τὸν τουρκικὸν ζυγὸν ἢ οἱ ὁποῖοι ἐλησμόνησαν μὲ ποῖον βάρος πιέζει ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐξαναγκάζει νὰ τὸν ὑφίστανται. Ἀλλὰ βεβαίως οὐδέποτε γνώμη ὑπῆρξεν ὀλιγώτερον δικαιολογημένη πράγματι. Ὅλη ἡ ἱστορία τοῦ πολέμου ἀποδεικνύει ὅτι δὲν βασίζεται ἐπὶ οὐδενός.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

ΤΙ ΕΙΝΕ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ

Διὰ νὰ λάβωσιν οἱ ἀναγνῶσται τοῦ «Ε. Κ.» ἔννοιάν τινα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ Ἀμερικανικοῦ λαοῦ ὑπὲρ τῶν ἔργων τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀνακουφίσεως τῶν τυραννηθέντων λαῶν, δημοσιεύομεν κατωτέρω τὰς ἀνακοινώσεις τὰς γενομένας ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἑλληνο-Ἀμερικανικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς περίθαλψιν τῶν δεινοπαθούντων Ἑλλήνων τῆς Μ. Ἀσίας κ. A. D. F. Hamlin, σχετικῶς πρὸς τὴν δρᾶσιν τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς.

Κατὰ τὸ 1917, εἶπεν ὁ κ. Hamlin, ὁμὰς φιλελλήνων Ἀμερικανῶν ἐν Ν. Ὑόρκῃ, βαθέως συγκινηθεῖσα ἐκ τῶν διωγμῶν, οὓς ὑφίσταντο οἱ ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἕλληνες, συνέπηξε μετ' ἄλλων Ἑλλήνων Σύνδεσμον πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῆς ἀνακουφίσεως τῶν θυμάτων τῆς τουρκικῆς θηριωδίας. Τακτικὸς πρόεδρος ἐξελέγη ὁ δικηγόρος καὶ πρῴην Πρόξενος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐν Ἑλλάδι κ. Frank Jackson, Γραμματεὺς ὁ καθηγητὴς κ. Ι. Π. Ξενίδης, ἐπίτιμος δὲ Πρόεδρος ὁ διάσημος Δρ J. G. Schumman, τοῦ Πανεπιστημίου Cornelli. Ο Σύνδεσμος οὗτος, γνωστὸς ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Committee for Relief of Greeks of Asia Minor», («Ἐπιτροπεία πρὸς ἀνακούφισιν τῶν Ἑλλήνων Μικρασιατῶν») διωργάνωσε συνελεύσεις καὶ διενήργησε ἐράνους πανταχοῦ ἔνθα εὑρίσκοντο ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλ. παροικίαι. Ἀλλὰ μεγάλα προσκόμματα παρενεβάλλοντο διὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐράνων πρὸς τοὺς ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ πάσχοντας Ἕλληνας. Τούτου ἕνεκα ἡ Επιτροπὴ τοῦ Συνδέσμου, ἑνωθεῖσα μετὰ τῆς μεγάλης ὀργανώσεως «American Committee for Relief in the Near East» («Ἀμερικανικὴ Ἐπιτροπεία πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἐν τῇ Ἐγγὺς Ἀνατολῇ»), ἀπετέλεσεν ὑποεπιτροπὴν ταύτης ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως πᾶν ποσόν, τὸ ὁποῖον ἡ ὑποεπιτροπὴ θὰ προώριζε διὰ τοὺς ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἕλληνας, ἡ «American Committee» εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ *διπλασιάζῃ*· οὕτω ἀντὶ 1000 δολλαρίων ὑπὸ τῆς ὑποεπιτροπῆς διατιθεμένων θ' ἀπεστέλλοντο 2,000.

Ἡ μεγάλη αὕτη ὀργάνωσις «A. C. R. N. E.» ἱδρύθη τῷ 1915 ὑπό τινων Ἀμερικανῶν φίλων τῶν δεινοπαθούντων Ἀρμενίων. Ἀλλὰ τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐκκλήσεων αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ λαοῦ, ὥστε διηνοίχθη ἐνώπιον αὐτῆς εὐρύτατον στάδιον ἐνεργείας. Ἀμερικανοὶ ἑκατομμυριοῦχοι κατέβαλλον πάντα τὰ ἔξοδα τῆς διευθύνσεως· ἱδρύθησαν πρακτορεῖα εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ τὰς Πολιτείας τοῦ Ἡνωμένου Κράτους, καὶ βοηθήματα διενεμήθησαν εἰς ὅλα τὰ θύματα, Ἕλληνας, Ἀρμενίους κλπ. Πλείονα τῶν 30 ἑκατομμυρίων δολλαρίων (150,000,000 δραχμῶν) διετέθησαν διὰ βοηθήματα, ἰδίως ἐν τῷ ἀνατολικῷ τμήματι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀναγνωρισθεῖσα δὲ ἡ μεγάλη αὕτη φιλάνθρωπος ὀργάνωσις ὡς ἐθνικὴ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἀπετέλεσεν ἐπίσημον ταύτης πρακτορεῖον μετ' εἰδικοῦ σκοποῦ, πολλὰ δὲ πλοῖα διέθεσε πρὸς μεταφο-

ρὰν τροφῶν καὶ διαφόρων ἀναγκαίων πραγμάτων εἰς Ἀρμενίαν καὶ Συρίαν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1919.

Διὰ τοὺς Ἕλληνας τῆς Μ. Ἀσίας ἡ «A. C. R. N. E.» ἐπαφῆκεν εἰς τὴν ὑποεπιτροπὴν τὴν φροντίδα τῆς περιθάλψεως αὐτῶν, διπλασιάζουσα τὰ διατιθέμενα ὑπ᾽ αὐτῆς ποσά. Μέχρι τῆς 1 Μαΐου τοῦ τρ. ἔτους τὸ ποσὸν τῶν βοηθημάτων ἀνῆλθεν εἰς 138,417 δολλάρια (642,358 δραχμ.), ἀπεστάλησαν δὲ εἰς Ἀνατολὴν 1,284,770 δρ., ἤτοι τὸ διπλοῦν. Ἐκτὸς τοῦ τοσοῦ τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ διέθεσε δι᾽ ἐμοῦ 75,000 δραχ διὰ τοὺς Ἕλληνας τῆς Κων/πόλεως καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὴν κ. Ἑλ. Γρίβα 20,000 δραχ. ὑπὲρ τῶν ἀναπήρων τοῦ πολέμου καὶ ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῆς παλινοστήσεως τῶν ἐκ Μ. Ἀσίας προσφύγων. Ἤτοι ἐν ὅλῳ διετέθησαν 1,379,770 δραχμῶν. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου 10,000 δραχ. διενεμήθησαν ὑπὸ τῆς ἐν Ν. Ὑόρκῃ ἐκδιδομένης ἑλληνικῆς ἐφημερίδος «Ἐθνικὸς Κήρυξ» εἰς τὸν Σύνδεσμον τῶν Ἀναπήρων. Οὕτω μετὰ τοῦ διπλασιασμοῦ τῶν συνεισφορῶν τούτων ὑπὸ τῆς μεγάλης Ἐπιτροπῆς, τὸ ἔργον τῆς βοηθείας τῶν Ἑλλήνων τῆς Μ. Ἀσίας προσλαμβάνει μορφὴν ἀληθοῦς ἔργου διεθνοῦς, δεσμοῦ μεταξὺ τῶν δύο ἐθνῶν, τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ, καὶ ἔκφρασιν ἀληθοῦς ἀδελφότητος ἀνθρωπιστικῆς καὶ χριστιανικῆς.

ΦΙΛΟΥ ΘΑΝΑΤΟΣ

Αἱ ἐξ Ἀμερικῆς ἐφημερίδες ἐκόμισαν ἡμῖν ἐπ᾽ ἐσχάτων τὴν θλιβερὰν εἴδησιν τοῦ θανάτου τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Νέας Ὑόρκης David Hummel Greer ἐν ἡλικίᾳ 75 ἐτῶν. Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος, διακεκριμένη προσωπικότης τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας, ἐγένετο γνωστότερος δι᾽ ἡμᾶς ἐκ τῆς ἀλησμονήτου δεξιώσεως, τὴν ὁποίαν ὠργάνωσε πρὸς τιμὴν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ἐν τῷ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ μεγαλοπρεπῆ ναῷ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Προσφωνῶν τότε τὴν Α. Σ. ἀπὸ μέρους τῆς Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας ἐν μέσῳ χιλιάδων Ἀμερικανῶν καὶ Ἑλλήνων, διεδήλωσε τὴν μεγάλην αὐτοῦ συμπάθειαν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Ἑλληνισμὸν ἐν γένει καὶ μετὰ ταῦτα δὲ προέστη τῶν ἐνεργειῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου Greer χάνει ἕνα τῶν καλλιέρων του φίλων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Ἡ ἐν Καλλιθέᾳ Σχολὴ Νηπιαγωγῶν τῆς «Εκπαιδευτικῆς Ἑνώσεως» ἐπισφραγίζει κατ' ἔθος τὸν ἐτήσιον κύκλον τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς διὰ λειτουργίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου, κατὰ τὸ: «ἀπὸ Θεοῦ ἄρχεσθαι καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι». Ἡ ἑφετεινὴ λειτουργία ἐγένετο χθὲς Πέμπτην χοροστατοῦντος τοῦ Σ. Μητροπολίτου Τὰ τῆς λειτουργίας ἔψαλλον ἐμμελῶς αἱ μαθήτριαι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Διδασκάλου αὐτῶν κ. Σακελλαρίδου. Παρίσταντο τὰ μέλη τοῦ Διοικ. Συμβουλίου μετὰ τοῦ Προέδρου κ. Ἰ. Δαμβέργη, οἱ Καθηγηταὶ καὶ αἱ Διδασκάλισσαι, καὶ εὐάριθμοι πολῖται Εἰς τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ὁ Σεβ Μητροπολίτης ὁμιλῶν πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα, ἐπῄνεσε τὸ διαπνέον τὸ ἵδρυμα ὑγιὲς φρόνημα περὶ τῆς σχέσεως Σχολείου καὶ Ἐκκλησίας. Ἀνεσκόπησεν ἐπιτροχάδην τὴν τρισχιλιετῆ ἱστορικὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ διὰ νὰ συναγάγῃ, ὅτι ὅλη ἡ Ἑλληνικὴ μεγαλουργία συνδέεται ἀχωρίστως μὲ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα. Ἀναφερόμενος δὲ εἰς τὴν σύγχρονον τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου κατάστασιν παρετήρησεν, ὅτι τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα τὸ ἀξιοῦν νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν τὴν ποθητὴν εὐτυχίαν διὰ τῆς γνώσεως μόνης τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν κεῖται ἐνώπιον ὅλου τοῦ κόσμου ἡττημένον ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Γερμανίας. Τὸ δὲ ἀντίθετον σύστημα, τὸ ὁποῖον δὲν περιφρονεῖ μὲν τὰς θετικὰς ἐπιστήμας, κρατεῖ ὅμως εἰς χεῖρας καὶ τὴν δᾷδα τοῦ Εὐαγγελικοῦ φωτός, θριαμβεύει ἐν τῷ προσώπῳ τῶν νικητῶν Συμμάχων.

Ἐν τέλει προέτρεψε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ ἱδρύματος νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸ ἐθνοπρεπὲς ἔργον των ἐπὶ τῶν αὐτῶν παραδόσεων, ἐκτρεπόμενοι τὰς «βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως».

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

*** Τὴν 3—4 μ. μ. τοῦ παρελθόντος Σαββάτου, 15 ἱσταμένου, ἐν τῇ ἐν Βερσαλλίαις αἰθούσῃ τῶν κατόπτρων τοῦ μεγάρου Τριανὸν ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων 22 συμμάχων ἐθνῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Γερμανίας ἡ μεταξὺ αὐτῶν εἰρήνη.*

Μεταξὺ τῶν Συμμάχων συμπεριελαμβάνετο καὶ ἡ Ἑλλάς, ἀπὸ μέρους τῆς τῆς ὁποίας ὑπέγραψεν ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος, πρωθυπουργός, καὶ ὁ κ. Πολίτης, ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνδιασκέψεως Πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας κ. Κλεμανσώ, κηρύττων τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδρίας τῆς ὑπογραφῆς τῆς Εἰρήνης, εἶπε:

»Κύριοι, Ἐπῆλθε συμφωνία μεταξὺ τῶν Συμμάχων καὶ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως.

«Τὸ κείμενον εἶνε σύμφωνον πρὸς τὰ ἀντίτυπα, τὰ δοθέντα εἰς τοὺς Γερμανοὺς πληρεξουσίους.

Αἱ ὑπογραφαί, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀνταλλαγῶσιν, ἀποτελοῦσιν ἀμετάκλητον ὑποχρέωσιν πρὸς πιστὴν ἐκτέλεσιν ἐν τῇ ὁλότητί των ὅλων τῶν ὅρων τῆς συνθήκης.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ προσκαλέσω τοὺς πληρεξουσίους τῆς Κυβερνήσεως τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας νὰ ἔλθωσιν, ἵνα δώσωσι τὴν ὑπογραφήν των».

Καὶ οἱ Γερμανοὶ προσελθόντες ὑπέγραψαν.

Μετὰ τὴν καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Συμμάχων ὑπογραφήν, ὁ κ. Κλεμανσὼ εἶπεν:

«Οἱ ὅροι τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν Συμμάχων Δυνάμεων καὶ τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας εἶνε ἤδη γεγονὸς τετελεσμένον. Ἡ συνεδρίασις λύεται».

Καὶ οὕτω ἡ 15 Ἰουνίου τοῦ 1919 συνηριθμήθη εἰς τὰς ἱστορικωτάτας ἡμέρας τῆς Ἱστορίας.

* * Ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ κ. Βενιζέλου ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Πολιτικῶν καὶ Ἠθικῶν Ἐπιστημῶν ἐκ λεπτομερεστέρας περιγραφῆς τῆς ἐκλογῆς του ἐν τοῖς Ἀθανάτοις:

«... Ἡ Ἑλλάς, λαβοῦσα μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα μόνον καὶ μόνον ὅπως ἀποκαταστήσῃ τὴν τιμήν της, δύναται σήμερον μὲ ἄφατον ἀγαλλίασιν νὰ ἀναμένῃ ἀπὸ τὴν νίκην τὴν ἐθνικήν της ἀποκατάστασιν

«Εἶνε τοῦτο μία ἀπόδειξις, ὅτι τόσον διὰ τοὺς πολιτικούς, ὅσον καὶ διὰ τοὺς λαούς, ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰς ἠθικὰς ἀρχάς, θεωρουμένας ὡς ἀδιασπάστους ἀπὸ τοὺς κανόνας τῆς πολιτικῆς, εἶνε τὸ καλλίτερον, ἴσως τὸ ἀσφαλέστερον, μέσον τῆς ἐπιτυχίας».

Καὶ ὁ ἀνταποκριτής, ὁ τὴν λεπτομερῆ τῆς ἀκαδημαϊκῆς τελετῆς περιγραφὴν ἐπιστείλας, ἀναφέρων τὴν μετὰ τὸ πέρας της ἔξοδον τοῦ κ. Βενιζέλου ἐκ τοῦ Ἰνστιτούτου, κατακλείει διὰ τῆς ἑξῆς φράσεως:

«Τὸ τέκνον τῆς πτωχῆς καλύβης τῶν Μουρνιῶν ἐξέρχεται, φέρον τὴν δάφνην τῆς ἱστορικῆς Ἀκαδημείας τῶν Ἀθανάτων».

* * Τῇ νυκτὶ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς πρὸς τὴν Δευτέραν ἔληξεν ἡ δίκη διὰ τὰ Νοεμβριανά.

Τὸ Στρατοδικεῖον ἀπήγγειλε τῇ 2.45′ τῆς πρωΐας τὴν ἀπόφασίν του.

Κατ᾽ αὐτὴν ὁ μὲν Α. Παπούλας ἐκηρύχθη ἀθῷος, κατεδικάσθησαν δ᾽ ὁ μὲν Κωνσταντινόπουλος εἰς 10 ἐτῶν καὶ δύο μηνῶν πρόσκαιρα δεσμά, ὁ δὲ Ἰγγλέσης εἰς 5 ἐτῶν καὶ 2 μηνῶν εἱρκτήν, καὶ οἱ Ἔσλιν, Μερκούρης, Σαγιῶς καὶ Πεσμαζόγλου εἰς θάνατον.

Τινὲς τῶν καταδικασθέντων ὑπέβαλον αἴτησιν ἀναθεωρήσεως, ὁ δὲ κ. Μερκούρης ὑπέβαλεν αἴτησιν ὅπως τῷ δοθῇ χάρις.

* * Ὁ κ. Ζαχάρωφ ἐπὶ τῇ ὑπογραφῇ τῆς εἰρήνης προσήνεγκεν ἓν ἑκατομμύριον φράγκων ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῶν Παρισίων

* * Ὁ τύπος βρίθει φρικιαστικῶν λεπτομερειῶν περὶ τῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων διαπραττομένων κακουργιῶν ἐν περιφερείαις Ναζλῆ καὶ Περγάμου, καὶ ἐν γένει ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Μ. Ἀσίας.

Ἀλλὰ καὶ ἐν Θρᾴκῃ οἱ Τοῦρκοι διοργανώνουν κομιτᾶτον, πράκτορες τοῦ ὁποίου περιέρχονται τὴν χώραν πρὸς ἄγραν δημοψηφισμάτων ὑπὲρ μὴ ἀποσπάσεως τῆς Θρᾴκης ἀπὸ τῆς Τουρκίας.

Τελευταῖαι σπασμωδικαὶ κινήσεις τοῦ ἐκπνέοντος ἀσθενοῦς.

* * Βούλγαρος συγγραφεὺς ἐν ἔργῳ του: «Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ τοῖς Βαλκανίοις» ἀσυστόλως ψευδολογεῖ ἐν οἷς ἀντιπαραβάλλει τὴν ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἐκπαίδευσιν ἐπ᾽ ὠφελείᾳ τῆς πρώτης.

Τὰς ψευδολογίας ταύτας ἀνήρεσε τὸ ἡμέτερον Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας διὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

Κατὰ τὰς ἀνακοινώσεις ταύτας, ἐν Ἑλλλάδι ὑπάρχουν 7 717 Δημοτικὰ σχο-

λεῖα μετὰ 519,594 μαθητῶν, καὶ 553 σχολεῖα τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως μετὰ 69 327 μαθητῶν.

Οἱ διδάσκαλοι καὶ καθηγηταὶ ἀριθμοῦνται εἰς 12,130.

Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀνέρχεται εἰς 29.924.866 δραχμάς.

Εἰς 100 δὲ κατοίκους ἀναλογοῦν 12.6 ἐγγράμματοι.

Διὰ τῶν πληροφοριῶν τούτων ἀναιροῦνται τὰ ἑξῆς βουλγαρικὰ ψεύδη:

Ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουν μόνον 3.796 σχολεῖα μετὰ 306,481 μαθητῶν καὶ 5.561 διδασκάλων ἀπέναντι τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ 5.301 σχολείων, 504 879 μαθητῶν καὶ 12 084 διδασκάλων.

Ὅτι οἱ ἐγγράμματοι ἐν μὲν Βουλγαρίᾳ ἀναλογοῦν εἰς 12.1 ἐπὶ 100 κατοίκων, ἐν δὲ Ἑλλάδι εἰς 11.7.

Ὅτι, ἐνῷ ὁ βουλγαρικὸς ἐκπαιδευτικὸς προϋπολογισμὸς εἶνε 25 ἑκατ. λέβια ὁ ἑλληνικὸς ἀνέρχεται μόλις εἰς 11.700.000 δραχμάς.

** Ἡ ἐκ Παρισίων εὔσχημος ἀποπομπὴ τῆς ὑπὸ τὸν Δαμὰτ - Φερὴτ τουρκικῆς ἀντιπροσωπείας εἶνε τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας.

Πολὺ δηκτικά, ἀλλὰ καὶ δίκαια εἶνε τὰ εἰς βάρος τῶν Τούρκων σχόλια τοῦ γαλλικοῦ τύπου

«Ἡ εὐφυΐα των—λέγει ἡ «Ἠχὼ τῶν Παρισίων», διὰ νὰ περιορισθῶμεν μόνον εἰς αὐτὴν—ἔφθασε μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ δηλώσουν ὅτι εἶνε ἕτοιμοι καὶ πρόθυμοι νὰ συζητήσουν μετὰ τῆς Ἀγγλίας εἰς κατάλληλον στιγμὴν διὰ νὰ ἀποφασίσουν ἐν ὁμοφωνίᾳ μετ' αὐτῆς ποῖον ὁριστικὸν καθεστὼς πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν... Αἴγυπτον καὶ τὴν Κύπρον»!!

** Τὰ πληρώματα τοῦ ἐν Σκάπα Φλόου τῆς Σκωτίας ἐγκλεισθέντος αἰχμαλώτου μεγάλου γερμανικοῦ στόλου ἀνετίναξαν καὶ ἐβύθισαν τὰ πλοῖα.

Ἀνακρίσεις διετάχθησαν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ κυρίου ἐνόχου

Καὶ ὡς τοιοῦτος μὲν εὑρέθη ὁ Γερμανὸς ναύαρχος, ὡς δοὺς τὴν σχετικὴν διαταγήν· ἀλλ' ἡ ἔκθεσις τῆς ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ Ναυαρχείου διορισθείσης ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς τὴν ἠθικὴν εὐθύνην τῆς πράξεως ἀπέδωκεν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς πάντων τῶν Συμμάχων Κρατῶν· διότι αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἀποφασίσαντες νὰ ἐγκλεισθῇ ὁ στόλος ἐν Σκάπα Φλόου.

Μία ἔτι ἀφορμὴ νὰ θαυμασθῇ ἡ ἀμεροληψία καὶ ἡ εἰλικρίνεια τῶν Ἄγγλων.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρὸς τὸν κλῆρον αὐτοῦ. —Πρὸς τὸν ἱερὸν Κλῆρον Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς συνελθόντα ἐν τῇ Μητροπόλει τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην εἰς τὴν τακτικὴν καθ' ἑβδομάδα συνάθροισιν ὁ Σεβ Μητροπολίτης ὡμίλησε περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐναρμονίσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς πρὸς τὰς κατευθύνσεις τῆς συγχρόνου κοινωνίας ραγδαίως ἐπὶ τὸ φιλελευθερώτερον ἀνελισσομένης, εἰσελθούσης δὲ ἤδη διὰ τῆς νίκης τῶν φιλελευθέρων ἐθνῶν εἰς ὁδὸν νέων διεθνῶν σχέσεων καὶ νέων ὅρων ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς. Εἰς τὴν νέαν ταύτην περίοδον ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία, εἶπε, θὰ ὑποστῇ πολὺ ἀμεσώτερον καὶ βαθύτερον τὴν ἐπίδρασιν τῶν νέων ἰδεῶν ἢ ἐν τῷ παρελθόντι, καὶ διὰ πολλοὺς μὲν ἄλλους λόγους ἀλλὰ καὶ διότι ἡ Ἑλλὰς εἶνε

πλέον μέλος τῆς Κοινωνίας τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν καὶ εἶνε ὑποχρέωσίς της νὰ ἐξελίσσεται ἐπὶ τῆς αὐτῆς καὶ τὰ λοιπὰ εὐρωπαϊκὰ Κράτη γραμμῆς. Πρὸς τὴν νέαν ταύτην τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς ἐξέλιξιν καλούμεθα ὑπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἐπιτακτικῶς οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας νὰ καθορίσωμεν τὴν θέσιν μας. Ἐφ' ὅσον διήρκει ἡ περίοδος τῆς δουλείας τὸ καθῆκον τοῦ κλήρου ἦτο νὰ παρηγορῇ τὸ ἁλυσοδεμένον ἔθνος, νὰ κρατῇ ἀνημμένον τὸν λύχνον τῆς ἐθνικῆς παιδείας, νὰ προκινδυνεύῃ εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν διὰ τὴν ἐλευθερίαν του. Ἡ περίοδος τῆς τοιαύτης τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου δράσεως εὑρίσκεται ἤδη, ὡς πάντες ἐλπίζομεν, εἰς τὸ τέρμα της. Καὶ καλούμεθα τώρα νὰ γίνωμεν διάκονοι Χριστοῦ ὑπὸ νέαν τάξιν πραγμάτων. Πρόδηλον, ὅτι δὲν δυνάμεθα οὔτε μὲ τὰς αὐτὰς ἀντιλήψεις οὔτε μὲ τὰ ἴδια μέσα, οὔτε μὲ τὰς αὐτὰς μεθόδους νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὴν κλῆσίν μας· τοὐσαντίον εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ὁ Παῦλος ἐγίνετο «τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος» ἵνα ἀνόμους κερδίσῃ, ἵνα πάντας τινὰς σώσῃ, δεικνύων διὰ τοῦ παραδείγματός του καὶ τῶν λόγων του, ὅτι τὰς διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ κόσμου μεθόδους καὶ ἐνεργείας καθορίζουσιν αἱ συνθῆκαι καὶ αἱ περιστάσεις. Ἐὰν τουναντίον ἐμμείνωμεν εἰς ἀντιλήψεις καὶ μεθόδους παρελθούσης σκοπιμότητος θὰ φέρωμεν δικαίως τὴν ἀδίκως σήμερον εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας ἀποδιδομένην κατηγορίαν ἐπὶ ὀπισθοδρομικότητι. Τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶνε ὀπισθοδρομικόν, καὶ ἀπόδειξις ὄχι μόνον αἱ φωτειναὶ διάνοιαι τῶν μεγάλων πατέρων της, ἀλλὰ καὶ ἡ εὔστροφος ἐπιδεξιότης, μεθ' ἧς ἀντιμετώπισε τὴν συμφορὰν τῆς δουλείας. Δὲν ἔχω διὰ τοῦτο οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι, πληθυνομένης τῆς μορφώσεως τοῦ κλήρου καὶ μετ' αὐτῆς καὶ τῆς θρησκευτικῆς διαπαιδαγωγήσεως τοῦ λαοῦ, οὐδὲν δύναται νὰ παρουσιασθῇ ἐμπόδιον ἐκ τῶν δογματικῶν τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας βάσεων εἰς τὴν πλήρη ἐναρμόνισιν καὶ παρ' ἡμῖν, ὡς συμβαίνει ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν ἄλλαις πεπολιτισμέναις χώραις, τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς προόδου. Καὶ ἐτόνισεν ἰδιαιτέρως τὴν ὑποχρέωσιν, ἣν ἔχουσιν οἱ ἀνωτέρας μορφώσεως τυχόντες ἱερεῖς, νὰ μελετῶσι πάντα τὰ κοινωνικὰ ζητήματα διὰ νὰ δίδωσιν εἰς τὰ κηρύγματά των τὸν προσήκοντα τόνον καὶ τὴν πρέπουσαν κατεύθυνσιν.

Εὐχαριστήρια Μ. Ἐκκλησίας. — Ὁ Σ. Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκ. θρόνου ἀπέστειλε πρὸς τὸν Σ. Μητροπολίτην τὰ ἀκόλουθα τηλεγραφήματα:

Σεβασμιώτατον Μητρ. Ἀθηνῶν
*Κον **Μελέτιον**, Πρόεδρον Ἱερᾶς Συνόδου.*

Ἱερὰ Σύνοδος Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐνωτισθεῖσα ὅσα δείγματα παρεσχέθησαν ἡμῖν κατὰ τὴν αὐτόθι διέλευσιν, διαβιβάζει θερμοτάτας εὐχαριστίας ἀδελφικῶς ἀσπαζομένη.

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκ. Θρόνου
† Ὁ Προύσης Δωρόθεος.

—

Μητροπολίτην Ἀθηνῶν
*Κύριον **Μελέτιον***

Πλήρης θελκτικῶν ἐντυπώσεων προσωπικῆς γνωριμίας καὶ ἐκτάκτου ὅλως ὑποδοχῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἐκφράζομεν Αὐτῇ ζωηροτάτας εὐχαριστίας καὶ διαβεβαίωσιν ἀλησμονήτου ὑποχρεώσεως. Περιπτυσσόμεθα νοερῶς.

Ὁ Τοποτηρητὴς Οἰκουμ. Θρόνου
† Ὁ Προύσης Δωρόθεος

Εὐχαριστήρια τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ. — Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀπαντῶν εἰς τὸ συγχαρητήριον ἐπὶ τῇ καταλήψει

τῆς Σμύρνης τηλεγράφημα τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐτηλεγράφησε τὰ ἑξῆς:

Σεβ Μητροπολίτην
Ἀθήνας

Λίαν συγκεκινημένος ἐκ τῶν εὐχῶν καὶ τῶν συγχαρητηρίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου παρακαλῶ, ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ διαβιβάσητε αὐτῇ τὰς ζωηροτάτας μου εὐχαριστίας.

Βενιζέλος

Μέριμνα ὑπὲρ τῶν Ρώσων προσφύγων. — Συνεπείᾳ παρακλήσεως τῆς εὐγενεστάτης Πρεσβείρας Πριγκιπίσσης Δεμίδωφ πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην, ὅπως ἡ καθ ἡμᾶς Ἐκκλησία ἀγαθυνθῇ νὰ συντελέσῃ εἰς ἀνακούφισιν τῶν ἐκ τῶν ἐνταῦθα καταφυγόντων ἀπόρων Ρώσων προσφύγων, ὁ Σ. Μητροπολίτης δι' Ἐγκυκλίου πρὸς τὰ Ἐκκλησ. Συμβούλια τῶν ναῶν τῆς ἱ. Μητροπόλεως συνέστησε προσηκόντως, ἵνα ἕκαστον τούτων ψηφίσῃ πίστωσιν ἐκ δραχ. 200 ὑπὲρ αὐτῶν. Τὴν πρώτην δόσιν ἐκ δραχ. 4,000 ἐνεχείρισεν ὁ Θ. ἐπίσκ. Ταλαντίου κ. Ἱερόθεος εἰς τὴν εὐγενεστάτην Πρέσβειραν ὡς Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ρώσων προσφύγων, ἥτις θερμὰς ἐξέφρασεν εὐχαριστίας ἐπὶ τῷ εὐγενεῖ ἐνδιαφέροντι.

Ἀνώτατον Ἐκκλησ. Δικαστήριον. — Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην τὸ Ἀνώτατον Ἐκκλησ. Δικαστήριον ἐξέδοτο τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Σ ἐπισκόπου Παροναξίας κ. Ἱεροθέου, καθ' ἣν ἐκήρυξε μὲν αὐτὸν ἀθῷον τῆς ἐπὶ ἀναμιξει εἰς τὰ πολιτικὰ κατηγορίας, ἐθεώρησε δὲ ἔνοχον ἕνεκα τῆς στάσεως αὐτοῦ ἀπέναντι τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Συνελεύσεως τῶν Ἱεραρχῶν τῶν Ν. Χωρῶν. Τὸ Δικαστήριον ἐπέβαλεν εἰς τὸν Σ. Παροναξίας τὴν ποινὴν ἐνιαυσίου περιορισμοῦ εἰς Μονήν, ἥτις ποινὴ συμψηφίζεται μετὰ τοῦ ἄχρι τοῦδε περιορισμοῦ τῆς Α. Σ. ἐν τῇ Μονῇ Σκαφιδιᾶς.

Εἰσφοραὶ ἐκ δίσκου ὑπὲρ τοῦ Οἴκου Τυφλῶν. — Ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (Κυψέλης) δραχ. 74, ὁ τοῦ ἁγ. Νικολάου Πειραιῶς δραχ. 167, ὁ τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν δρ. 164, ὁ τῆς Μεταμορφώσεως (Μοσχάτου) δρ. 25, ὁ ἐφημέριος αὐτοῦ δρ. 5, ὁ τῆς Μεταμορφώσεως Πειραιῶς δρ. 75, ὁ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου (Ὁμονοίας) δραχ. 447, ὁ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Κολοκυνθοῦς) δρ. 51, ὁ τοῦ Ἀμαρουσίου δραχ. 178, ὁ τῆς ἁγ. Μαρίνης Ἀθηνῶν δρ. 63, ὁ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν Ἀθηνῶν δρ. 58.30, ὁ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου (Παλαιοῦ) δρ. 41.30, ὁ τοῦ ἁγ. Βασιλείου Πειραιῶς δρ 90.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Παρακαλοῦνται θερμῶς οἱ ἐκ τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, Κρήτῃ καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ καθυστεροῦντες τὴν συνδρομὴν αὐτῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὅπως μὴ ἀναβάλωσιν ἐπὶ πλέον τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς.

Οἱ ἐν Κύπρῳ συνδρομηταὶ τοῦ «Ἐκκλ. Κήρυκος» παρακαλοῦνται νὰ ἐμβάσωσι τὰς συνδρομάς των πρὸς τὸν ἐν Λευκωσίᾳ κ. Κ. Σταυρινίδην.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ: Ἐν Ἑλλάδι δρχ. 15,
» » Ἐξωτερικοῦ δρχ. 20.
Ἕκαστον τεῦχος δρχ. 0.35.
Γραμματεύς: Δρ ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΠΟΛΑΚΗΣ

Διευθυντὴς ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
Γραφεῖα ἐν τῇ ἱ. Μητροπόλει Ἀθηνῶν.
Ὥρα ἐντεύξεων 5—6. μ. μ.

Ἀπευθυντέον διὰ πᾶσαν αἴτησιν, ἀνακοίνωσιν καὶ δι' ἐμβάσματα συνδρομῶν: Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ «Ἐκκλησ. Κήρυκος».